

ئەم كۆرسە كوردنیت ئامادەى كردوه

<http://www.ekurd.net>

فېربوون و كارکردن له سەر ئینتەرنیّت

بەشى یەكەم 2003

ليگه رانى ئىنتەرنېت – چاوپىخشاندىن

ئىنتەرنېت چىيە ؟

ئىنتەرنېت بىرىتتە لە كۆمەللىك كۆمپيوتەر و تۇرى جىيەنى . بىنەرەتى ئىنتەرنېت دەگەرئىتەوۋە بۇ برۇۋەيەكى بەرگى ئەمەرىكا بە ناوي ئاريا نىت .

(برۇۋەى ئازانسى تۇرى تۇۋىنەوى زانستى پىشكەوتو ARPANET) كە لە سالى 1969 دامەزراوۋە .

سالى پار 2003

تەمەنى ئىمەيل

گە پىشتە 32 سال

لە سالى 1983 ئىنتەرنېت وەك ئىنتەرنېتى ئىستا داھىنرا , بەلام بە شىۋەيەكى

تايبەت لە زانكو و كۆلىۋى ولاتە يەگرتوۋەكانى ئەمەرىكا بەكار دە ھىنرا .

لە وكاتە وە گەلىتى بەشىۋەيىكى خىرا بلاۋوۋە . لە نىۋەى سالەكانى 1990 دا

ئىنتەرنېت لە جىيەن دا مىليۇنەھا كۆمپيوتەرى بەيەكەوۋە بەست .

ئىستا ئىنتەرنېت بە بەشىۋەيىكى ئاسايى لە مالندا بەكاردىت . ئەو زانبارانەى كە تىيدايە زۇر چروپ و بەربلاوون , ھەر لە بوارى فىربوون و پەرورەدە وە تا كرىنى رۇۋەپشوى ھەززان يان ئوتۇمبىل .

بىۋەيى (سەلامەتى) لە بەكارھىننى كۆمپيوتەردا

كۆمپيوتەر بەستراوۋە بە كارەباوۋە . جولاندى وايەرەكەى كە بەستراوۋە بە بەشى

دوواوۋە قەدەغەيە , يان پەنجە بردن بۇ ناو كۈنەكانى مەترسى كارەبا لىدانى ھىيە .

نان و ئاو خواردن لە پەنا كۆمپيوتەردا ھەموكاتىك پىنويسى بە ئاگادارى ھەيە . رۇاندى ھەمو شلەمەنىك بەسەر

دوگمەكانى پىتلىدەر (كىبۇرد) يان بەسەر مۇنىتەرەكەدا (پەخشىنەر) , دەتوانى زيانىكى ھەتەر بە كۆمپيوتەرەكە

بىننىت و شۇرتى كارەبايى دروست بكات لەناو رۇۋمەكەدا . كەوتنى بەشى خواردەمەنى بۇ سەر و ناو دوگمەى پىتلىدەر

(كىبۇرد) لە كاربان دەخات .

لە بىرتى , بىۋەيى (سەلامەتى) خۇت لەھەموو كاتىكدا لە پلەى يەكەم دايە .

ئىنتەرنېت زانستىكى گران نىيە , بەلام تەكنۇلۇجىيىكى نوىيە و بى خەوشىش نىيە , بەلام بە نارام بە , لەگەل كاتدا

تۇش دەبىت بە ليگەرئىكى لىھاتوو .

پېۋىسىنى بۇ پەيۋەندى بوون بە ئىنتەرنېتتە ۋە :

- كۆمپيوتەر — زۆربەى بەكارھېنەر ئەم جۆرە بەكار دەھىنېت — ھەمىشە خەلك ھەيە تەلەفونى موبايىل تەلەفونى دىجىتال. يان جۆرە كۆمپيوتەرى موبايىل بەكار دەھىنەر ۋەك رېكاپەك بۇ پەيۋەندى بوون بە ئىنتەرنېتتە ۋە.

- مۇدېم — پەيۋەندىت ئەكات بە ئىنتەرنېتتە ۋە يان بە كۆمپيوتەرى ترەۋە لە جىھاندا.
- بەخشەرى پەيۋەندى ئىنتەرنېت
- سۇفت وېر — پروگرام — زۇرتىن بەكارھاتوو (ئىنتەرنېت ئىكسپلورەر — گەرئىدە و نېتسكەپ ئافىكەيتەرە)

Modem مۇدېم چىيە ؟

مۇدېم پېۋىستە بۇ پەيۋەندىت بە ئىنتەرنېتتە ۋە، بەستراۋە بە خەتى تەلەفونەكەتە ۋە بە كۆمپيوتەرەكەتە ۋە. گەشاندەۋەى مۇدېم ھاتە كاپەۋە ۋەك دروستكردى كۆمپيوتەر كە لە خەلك بچىت بە گۇرپنى دەپتا (بىانات) بۇ شىۋەى دەنگى ئەلەكترونى. مۇدېم دەپتا (بىانات) ۋەردەگرى ۋە دەپكا بە دەنگى و دەپنىرى بە خەتى تەلەفونەكەدا، مۇدېمى دوۋەم كۋبەستراۋە بە كۇتايى خەتەمەۋە ئەو دەنگە ۋەردەگرىت و دەپكاتەۋە بە دەپتا (بىانات).

بەخشەرى پەيۋەندى ئىنتەرنېت (ISP (Internet Service Provider

ISP كۆمپانپاھەكە كە خەلك پەيۋەندى دەكات بە ئىنتەرنېتتە ۋە. ئەم كۆمپانپانە يان كۆمپانپاھە جىھاننن يەگرتون يان كۆمپانپاھە خۇمالىن. ئەم ISP كۆمپانپانە پروگرامى (سۇفت وېر) پېۋىستان دەداتى لەگەل ۋوشەى نھىنىدا password و چەند ژمارەى تەلەفون بۇ ئەۋەى مۇدېمەكەتان داۋاى بكات و پەيۋەندى بېستى بە ئىنتەرنېتتە ۋە. ئەم ISP كۆمپانپانە خەتى تەلەفونىشيان تەرخان كرددە بۇ يارمەتى و پىشتىگرى.

ھەندى كۆمپانپاھە ISP پارە ۋەردەگرىت ھەقى پەيۋەندىكردىن بە ئىنتەرنېتتە ۋە. ۋە ھەندىكىيان ۋەرى ناگرىت، ئەمە لەگەل ھەقى پەيۋەندىكردىن بە تەلەفون. ئىستا ھەندى كۆمپانپاھە ISP مانگانە پارە ۋەردەگرىت ھەقى پەيۋەندىكردىن بە ئىنتەرنېتتە ۋە بەلام پەيۋەندى تەلەفون بەخۇراپىيە.

ھەندى تەكنۆلۇجىيا

زمانى HTML HyperText Markup Language

زمانىكە بەكار دىت لە گەشەپيدان و دروستکردنى لاپەرەى ئىنتەرنىت (وېب). ئەم زمانە دىه لىت وئە و نوسراو تىكەل بىرلىت بۇ دروستکردنى لاپەرەى وېب، وە گىرنگىرەن رەوشتى، دەپە لىت لاپەرەكان بە يەكەوە زنجىرە بىكەيت links لىنكس.

ناونىشان URL - Information Resource Locator

بەم رىگايە شوينى لاپەرەى ئىنتەرنىت (وېب) ناونىشان كراو (ناونىشانى شوينى وېب)

وېب WWW - World Wide Web - the web

بەشيكە لە ئىنتەرنىت كە وئە و نوسراو و دەنگ و قىدىو بەكار دىن دىت وە دەپە لىت تىكەل بىرلىت بۇ پىشكەش كىردنى زانىارى لە ھەمو بوارىك دا.

مالەوە Home –

يەكەم لاپەرەى وېبە (وېب سايت Web site) وە ئەو وېب سايتە يە كە ئاوتوماتىكى دىتە سەر پىشانە رەكەتان (browser) زۆرىەى كات لاپەرەى كۆمپانىيەى ISP يەكە تانە.

لاپەرە Page – لاپەرەى وېب بىرلىتە لە بەلكە نامەى HTML يان وېب سايت.

ھىپەرتىكسكست Hypertext – بەلكە نامە يەكە كە links لىنكسى تىدا يە بۇ لاپەرەى تر، بەكار دى لە لاپەرەى وېب دا Web pages و فاىلى يارمە تىدا help files.

ئىشپىكردنى پروگرامى (سوفت وېرى) پىشانە Browser – ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر

دوورى ھە يە بۇ ئىشپىكردن بە ئىكسپلورەر. دەتوانن بچن سەر دوگمەى ستارت Start كە كەوتوتە بەشى خواروى، لای چەپى شىرتى ئىش task bar. دوگمەى پروگرامس Programs ھە لىبىرە، پاشان ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر Internet Explorer سەيرى وئەنى خوارو بکە :

يان دووجار كرتەبەكە double click بە دوگمەى چەپى مشكۆلەكەت mouse لەسەر ئايكنى icon ئىنتەرنېت ئىكسپلورەر Internet Explorer لەسەر شاشەكەت (كە پىي دەلېن دىسكتۆپ .desktop).

زانبارى

كە پەيوەندى دەكەن بە ISP يەو ، ئىنتەرنېت ئىكسپلورەر Internet Explorer دەتوانى ئۆتوماتىكى دەست بكات بە ئىش.

URL ناونىشانىكى بى ھاوتايە unique بۇ ئەو لاپەرانىەى كە دەتەوئىت بىبىنى .
URLs are just unique addresses of pages you wish to look at.

ناونىشانىكى URL

بى ھاوتايە

بۇ ئەو unique

لاپەرانىەى كە

دەتەوئىت بىبىنى

Uniform Resource Locator

ھەلپۇردنى لاپەرە بە بەكارھىتتانی ناونىشان URL

ناونىشانى لاپەرەى ئىنتەرنېت (وئىب) زۆربەى كات بە WWW دەست پىدەكەت، وە ناسراو بە URL

كرتەيەك بەكە لەسەر شىرتى ناونىشان Address bar و ناونىشانى ئەو لاپەرەكە بنوسە كە دەتەوئى بىبىنى. ھەر يەككە لەم ناونىشانەى خوارو تاقى بكَرەوۈە يان ناونىشانىك بنوسە بە ئارەزوى خۆت.

- www.bbc.co.uk ➤
- www.itv.co.uk ➤
- www.lastminute.com ➤
- www.cadbury.co.uk ➤

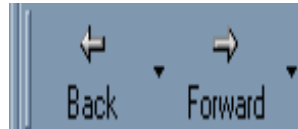
كه يهكهم كرته دهكەيت لهسەر شرىتى ناونیشان address bar كشتى ناونیشانكه دهبى به رهنگى شىن. كهواته پئويست ناكات ناونیشانه كۇنهكه بسرپتهوه. هر يهكسەر دهست پى بكه به نوسىن , ناونیشانه كۇنهكه خۇى نامىنيت.

هروهها دهست پى بكه به نوسىن ناونیشانهكه به WWW پروگرامى browser بو خۇى http:// بو زيا دهكات.

لهبىرت بىت, په نجه بنى به Enter بوتهوهى بدبات بو لاپهركه.

جووله Move له نىوانى ٲو لاپهراڻهى كه ديدهنى مان كردوه

كه سهىرى لاپهريهكى ويب دهكەيت, لهوانهيه چەند ناونیشانىكى تر بهكاربهينيت, بهلام كه ٲو لاپهراڻه ٲو زانىارىيهى تيا نهبو كه بهدوايا دهگهراپت, ٲوكاته دهتوانى بگهريتهوه بو لاپهريه ٲيشو يان ٲنش ٲوئيش, ٲم گرانهوهيه ولاپهريه هلدانهوهيه دهتوانى به بهكارهينانى دوگمى Back گهراڻهوه و دوگمى Forward لهسەروى پروگرامى browser .

يهك كرته لهسەر دوگمى Back دهوگهريٲتهوه بو لاپهريه دووايى بينراو. كرته لهسەر دوگمى Back چه نديجاريك, ٲهوهنده جار دهوگهريٲتهوه بو لاپهريه ٲيشوتر. گهر زور زيا گهراڻهوه, كرتيهك لهسەر دوگمى Forward, گهر دوگمكه و نوسينهكهى شيوهكهى زق بو. واتا دهتوانى كرتى لهسەر بكهيت.

جووله له نىوانى لاپهردا به بهكارهينانى لينكى Link ووشه و لينكى وينه.

زوربهى شوئى ويب برىتبه له چەند لاپهريهك, نهخشهكيشى ٲم لاپهراڻه چەند جورىك ريگايان داناوه بو گهشتن ٲييان. هەندى ويب برىتبه له يهك لاپهريه زور دريٲ لهگهلا لينكسا Link بو بهشى جياوازي لاپهركه. هەندى لينكس دائهنيڻ بو گهشتن به ويب سايتى تر. هەرچوريك لهم ريگايانه

بهكاربىت, گهيشتن به زانىارى هر ههميشه رهگيان ههيه.

ئەم لىنكسانە **Links** ناسراون بە ھىپەرلىنكس "**Hyperlinks**" ، دوو جور لىنك **Link** ھەيە - لىنكى ووشە و لىنكى وئىنە.

لىنەكى ووشە - ووشەن كە لىنكك دەكەن بە لاپەرەيەكى ترەوہ يان بە بەشى جىياوازى لاپەرەكە يان بە وئىب سائىتىكى ترەوہ.

لىنەكى وئىنە - ئەمە وەك لىنكى ووشەيە، بەلام لەجاتى ووشە و نوسراو، وئىنە بەكار دەھىنئىت.

كە مشكۆلەكە **mouse** دەجولئى بەسەر لاپەرەدا، گەر شىوہى گۆرۇا و لە تىرەوہ بو بە دەست، ئەو ووشەيە يان وئىنەيە يان بەشە لىنكە بۇ لاپەرەيەكى تر بە زانىارى ترى تىدايە.

زانىارى

مىوانى چەند وئىب سائىت كە. بزائە دەتوانىت لىنكى ووشە و وئىنە دىارى بەكەيت كە ئەخشەكشى لاپەرەكە بەكارى ھىناوہ. بىرت بى گەر وون بوپت دوگمەى **Back** و **Forward** بەكار بىنئىت بۇ جولانن لە نىوانى لاپەرەكاندا.

دەرچون لە پروگرامى **Browser** پىشاندەر - **Internet Explorer** ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر

ئەگەر تەواو بوون لە ئىش بە ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر **Internet Explorer** كرتىەك بەكەن لەسەر دوگمەى **X** لای گۆشەى راستى سەرەوہى شاشەكەت **screen** بەمە دەرئەچىت لە پروگرامى **Browser** ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر **Internet Explorer** .

پەيوەندىت لەگەل **ISP** ھەر دەمىنى. ئاسايانە نامەيەك دەر دەكەوئىت لەسەر شاشەكەت و لىت دەپرسى گەر دەتوئىت پەيوەندى دابخەيت. كرتەيەك بەكە لەسەر **Yes**.

دەوگەر ئىنتەرنىتەوہ بۇ دىكستۆپ **desktop** . كۆمپيوترەكەت دەتوانى بكوژىنئىتەوہ بە كرتەيەك بەكە لە سەر دوگمەى ستارت **Start** دوايى دوگمەى شەتاون **Shut Down**.

ئامۇزگارى

ھەموكاتىك باشتەرە گشتى پروگرامە كراوہكان دابخەن، وەك وۇرد **Word** ئىكسل، **Excel**، وئىنەكېشان **Paint** پىش كوزاندنەوہى كۆمپيوترەكەتان.

ئەم كاتژمئىرە دەرى دەخات كە نىزىكەى چەنت وردگە و **minutes** بىئويستە بۇ تەواوكردىنى **هەمو چالاكىيەك**. (خەمت نەبى گەر زىاترت يى چوو , هەموكە سىك جىاوازى هەبە لە هەنگاوى فېربوندا, بەئاسانى دەبى بە رابەرىكى رەق.

چالاكى 1

40 mins لە كوتابى ئەم چالاكىيەدا , زانىرباى كۆدەكەيتەو دەربارەى جى بەجى كرىنى
40 وردگە ئەم بنچىنانەى خوارەو:

- 1.1.1 داگىستانى كۆمپيوتەر ئىش بىكردىن بە پروگرام و بىوھىي (سەلامەتى) لە بەكارھىنان و خزمەتى كۆمپيوتەردا (Including 3.1.2)
- 1.1.2 ئىش بىكردىن بە پروگرامى پىشاندەر **Browser** – ئىنتەرنىت ئىكسپلورەر
- 1.1.3 ھەلپۇردنى لاپەرە بە بەكارھىنانى ناونىشان **URL**
- 1.1.4 جوولە لە نىوانى لاپەرەنى لاپەرەكاندا
- 1.1.5 جوولە لە نىوانى لاپەرەى وىبدا بە بەكارھىنانى لىنكى ووشە **link words**
- 1.1.6 جوولە لە نىوانى لاپەرەى وىبدا بە بەكارھىنانى لىنكى وىنە **link pictures**
- 1.1.7 دەرچون لە پروگرام و گوزانەوھى كۆمپيوتەر بەشيوھەكى راست.

لەو چوارچىوھى خوارودا, باسى بكة چۆن كۆمپيوتەر دادەگىستىنى. باسى سەلامەتى و ئاگادارىانەى كە دەيكەيت بكة, بەتايبەتى ئاگادارى كارەبا و نان و ئاو خواردن لە تەنىشت كۆمپيوتەردا.

به لگه‌ی 1.1.1 و 3.1.2

□ باسی بکه له خواره‌وه چۆن ئینتەرنیٲ ئیکسپلۆرەر Internet Explorer ده‌خه‌ینه ئیش.

به لگه‌ی 1.1.2

□ ئەم لیسته‌یه‌ی خوارو بریتیه له ناوئیشانی چه‌ند وێب سایت **URLs**. یه‌کیکیان هه‌لبژیره و تاییبی بکه له‌ناو شریٲی ناوئیشان و برۆ بۆ وێب سایته‌که‌ی.

ئهو ته‌و لیسته‌یه نیه که
باسم ته‌کرد!

- www.bbc.co.uk
- www.lastminute.com
- www.argos.co.uk
- www.butlins.co.uk
- www.odeon.co.uk

□ یه‌ک لاپه‌ره چاپ بکه. له سه‌ره‌وی بنوسه به‌لگه‌ی 1.1.2, لاپه‌ره‌که کون بکه و بیخه‌ره ناو فایله‌کت دوا‌ی ئەم لاپه‌ره‌یه.

که میوانی چه‌ند لاپه‌ری ئینتەرنیٲت کرد, ده‌شی بگه‌ریته‌وه **back** بۆ لاپه‌ره‌ی پیشو یان به‌ره‌و پیش **forward** بۆ لاپه‌ره‌ی دوا‌یی که له‌سه‌ری بویت.

□ لەو چوارچۆیە خوارودا، باسی بکە چۆن دەتوانی بیکەیت بە بەکارھێنانی ئینتەرنیٹ

ئیکسپلۆرەر **Internet Explorer**.

بەلگە 1.1.4 (ئەم رێستە تەواو بکە)

بۆ گەرانەوہ بۆ لاپەرە ی پێشو کرتە یەك **click** بکە لە سەر .....

بۆ چوئە سەر لاپەرە ی دوایی کە لەسەری بویت کرتە یەك **click** بکە لە سەر .....

کە سەیری لاپەرە یەکی ویب دەکەیت، دوو رینگا ھە یە بۆچوئە سەر لاپەرە یەکی تر لەسەر ھەمیشە ویب سائت.

□ لەو چوارچۆیە خوارودا بنوسە چەند جۆر لینکس **links** ھە یە ؟

چالاک 1.1.5

Halloween Costumes

Featuring

- Costumes for Kids
- Costumes for Grown-Ups
- Princess Costumes
- Halloween Décor & More
- Halloween Party Goods

Let the whole family dress-up as their favorite character. We have everything you need to create a fun Disney Halloween this holiday.

ئەمانە لینکس **link**. دەتوانی کرتە یەك **click** بکە ییت لە سەری بۆ رۆیشتن بۆ لاپەرە یەکی تر کە زانیاری زیای تێدایە

ئەمانە لینکس **link**. دەتوانی کرتە یەك **click** بکە ییت لە سەری بۆ رۆیشتن بۆ لاپەرە یەکی تر کە زانیاری زیای تێدایە

□ باسی بکه چۆن دەرئچیت له پروگرامی ئینتەرنیٹ ئیکسپلۆرەر – Internet Explorer

و کۆمپیوتەرەکه چۆن بەشیوەیهکی راست دەکوژینیتهوه.

بەلگە ی 1.1.7

لیگەرانی ئینتەرنیٹ – شوین دیاری کردنی زانیاری

هەلپژاردنی مەکینە ی گەراندن

مەکینە ی گەران Search Engine چیه ؟

ئینتەرنیٹ چەندھا ملیۆن لاپەرە ی لەسەرە و هەموو رۆژیکیش لە زیابونایە. کواتە چۆن زانیاری دەدۆزیتەوه ؟

گەر ناویشانی ویب سایتەکه دەزانیت، ئەوکاتە کیشەت نیە، ناویشانەکه تایپ بکه لە ناو شریتی ناویشان.

گەر ناویشانی ویب سایتەکه نەزانی، یان نەزانی لە کوی ئەو زانیاریە ی که بەدوایا دەگەریت نیشته جی بوودن، ئەوکاتە دەتوانی مەکینە ی گەران Search Engine بەکار بهینیت.

مەکینە ی جل شتنەکه تان شکاوه

- دەگەریت بۆ سەرباس، نمومە "کارسازی ئاو"

- بەکێک دەدۆزیتەوه لە نزیک جۆتان

- دوا ی ئەوه دووبارە دەگەریت لە ناو ئەنجامی یەکه م گەراندنت بۆ ئەو جۆره مەکینە ی

جل شتنە ی که هەتە

هەمو مەکینە ی گرانیك search engine کاتالوگی لاپەرەکانی ویب تیڤایە، لەبەر ئەوه هندی کات پیویستە زیا لە یەک مەکینە ی گران بەکار بهینیت، بەلام لە ئەنجامدا بە یەک مەکینە ی گراندای رازی

دەببیت و ھەمیشە بەکاری دەھینی. گشتی مەکینەى گرانهکان search engine لاپەرى یارمەتیان ھەبە کە ئامۆزگارى و چۆنیتى گەراندى تىداپە .

چەند نمونەپەکی مەکینەى گرانی search engine گەل .

گووگل <http://www.google.com>

ياھوو YAHOO - <http://uk.yahoo.com>

ئەلتافىستا ALTA VISTA - <http://uk.altavista.com>

لايکوس LYCOS - <http://www.lycos.com>

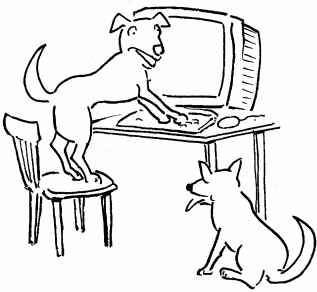
ئیکسایت EXCITE - <http://www.excite.com>

مەکینەى گرانی لایکوس ؟

مەکینەى گرانی جۆرى تریشى ھەبە، وەك نمومە www.yell.co.uk ھەرچ کۆمپانیاییکی بەریتانیات بۆ دەدۆزیتەوہ .

گەر پتەوئیت پرسیار بکەیت ئەوکاتە مەکینەى گرانی وەك www.ask.co.uk دەپەلئیت پرسیار بکەیت .

بەکارھینانی مەکینەى گرانی Search Engine بۆ دۆزینەوہى زانیاری

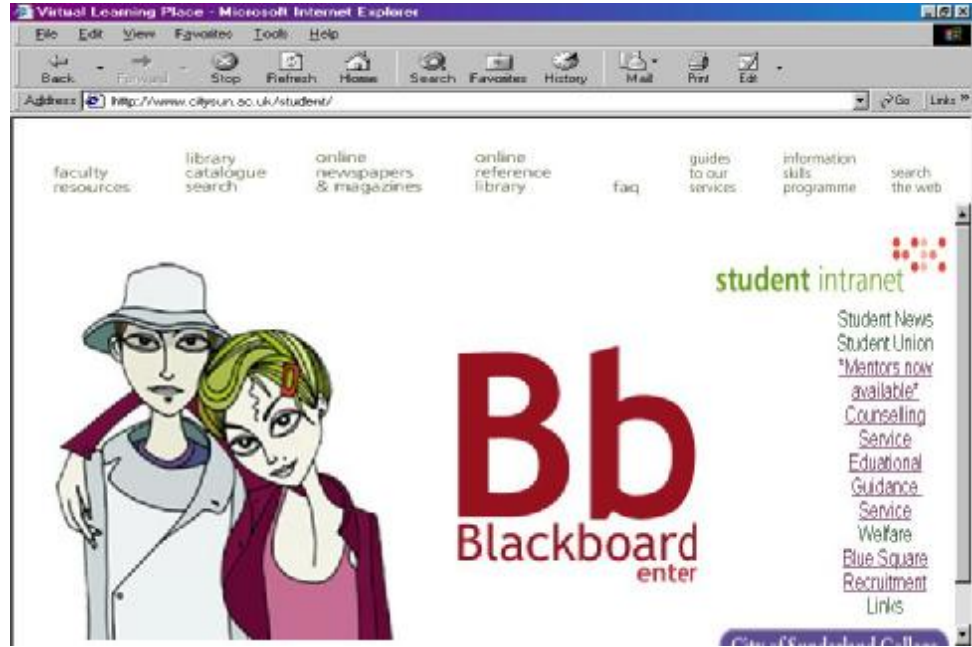

بەگشتى لەسەر لاپەرەى مەکینەى گرانی Search Engine چوارچۆپوہیەکی نوسینی box تىداپە دەتوانى ووشەى پىوئستى تىدا بنوسیت بۆ دۆزینەوہى ئەوہى زانیاریەى بەدوایا دەگەرئیت، دواى ئەوہ دەست بنى بە دوگمەى enter یان کرتەپەك بکە لەسەر ئەو دوگمەپەى کە لە تەنیشت چوارچۆپوہى نوسینەکەپە box بۆ ئەوہى گرانی دەست پى بکات. مەکینەى گرانی کە لە لاپەرەکانى خۇیدا دەگەرئیت و وەك ئەنجام لیستەپەکی links لینکس بۆ ئەو لاپەرەپەى کە ووشەى keywords پىوئستى تىداپە دروست دەکات وە دەیکات بە لاپەرەپەك. دەپئیت لەو لاپەرەپەى ئەنجامەیا بگەرئیت لە سەرەوہ تا خواروی بۆ ئەو ئەنجامانەى کە بەدوایا دەگەرئیت .

کە مەکینەى گرانی search engine ئەو زانیاریەى کە بەدوایا دەگەرئیت بۆ دۆزیتەوہ (بە یارمەتى تۆ) ،ماوہتەوہ لەسەرت لە لاپەرەى ئەنجامدا لە ناو ئەو لینکانەدا link بگەرئیت . بەلام گەر بتەوئیت ئەو ئەنجامانە بەھیلئیتەوہ بۆ کاتى تر ، دەتوانى ئەو لاپەرەپەى بپارئىزى save یان ناوئیشانى لاپەرەى ئەنجام بپارئىزى لە بەشى پەسەندا Favorites) ئەمە باس دەکەرئیت لە چالاکى داھاتودا، دروست کردنى دەفتەرى ناوئیشان(Bookmarks .

□ مەکینەى گرانی بەکار بەھینە بۆ دۆزینەوہى وئب سائتى کۆلیچى شارى سەندەرلاند the

City of Sunderland College web site

زانیاری هندیك نمومه و باسکردن دهربارهی مهكینهكانی گهران ددؤزیتهوه لهسەر ئەم
لاپهڕه <http://www.google.com>

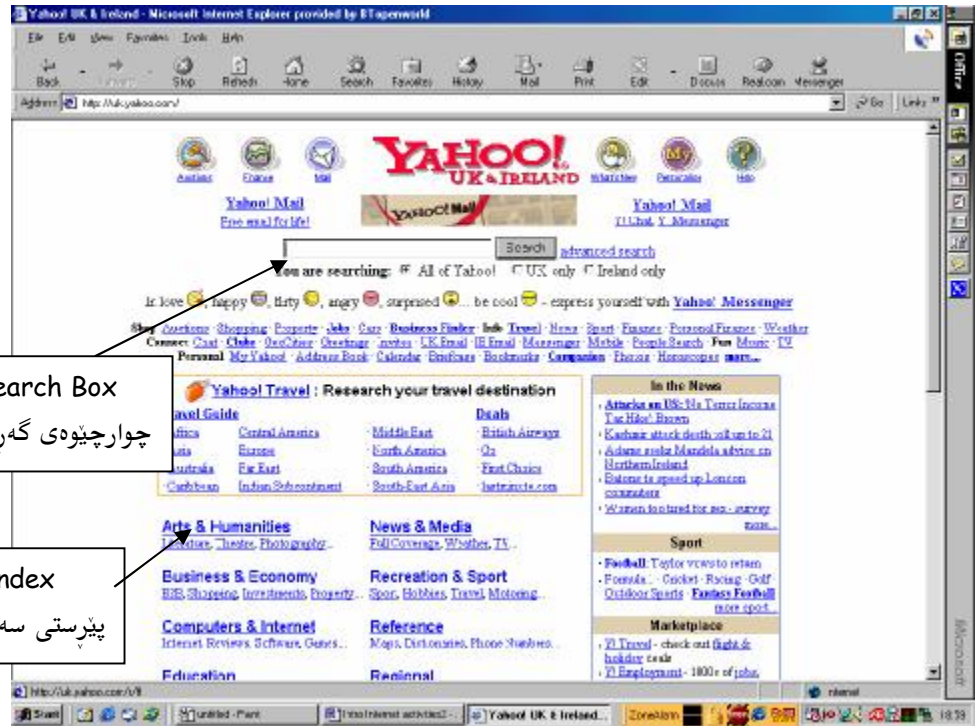
سەردانیکی چەند مهكینهی گهران پیشو بکه. سەرباسیك بنوسه كه دهتویت بۆیبهگهڕیت و سهیری
ئهنجامهكان بکه. لهوانهیه ئهنجامیکی زۆر بدؤزیتهوه. جاری واهیه سهدهها ئنجامه!. میوانداری
هەندیکیان بکه كه بهلاتهوه بایهخن.

پېرستی سەرباسەکان Topic Index بەکارهێنە بۆ دۆزینەوهی زانیاری

ئاسایی یانە، مەکینەى search engines گەران هەروەها دەیه‌لێت بگەرێت بۆ سەرباسیکی تایبەتی. له جاتی ئەوهی بۆ گراندن ووشە بنوسین، دەتوانیت کرتەیهك click بکەیت لەسەر سەرباسەکان Topic که ئارەزومەندی زیاتری تێداپه‌سه‌نە له سەر ئەو سەرباسە.

□ برۆ بۆ مەکینەى گەرانى یاهو (YAHOO search engine (uk.yahoo.com)).

بایه‌خه‌کانت هه‌رچی بێت،
دەتوانی بەشداریان بکەیت
لەسەر ئینتەرنێت.

□ کرتەیهك click بکە لەسەر سەرباسیك topic که بایخه‌ بلاته‌وه ویزانه بۆ کویت

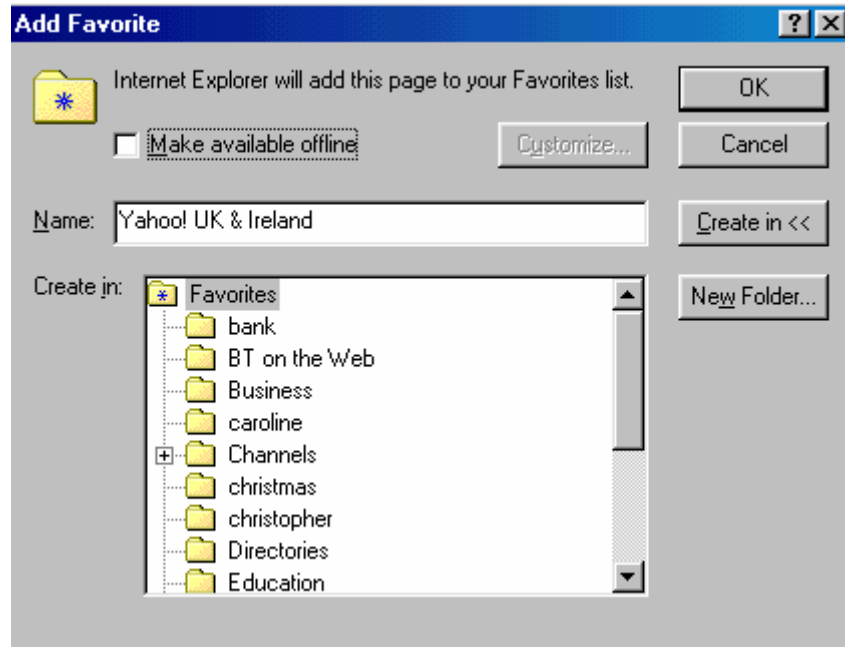
دەگه‌یه‌نی!

دروست کردنی ده‌فته‌ری ناوینشان Bookmarks بۆ ئەو لاپه‌رانه و ناوینشانانەى که میوانداریمان کردوه.

که لاپه‌رەیه‌کی وێبیت web page دۆزییه‌وه و بۆت ده‌رکه‌وت که به‌سووده و ده‌ته‌وی میوانداری بکەیته‌وه، ده‌توانی ناوینشانه‌که‌ی بپاریزی له به‌شى په‌سه‌ندا Favorites بۆ ئاسان کردنی دۆزینەوهی له دواڕۆژدا.

بۇ پاراستنى ناونيشانى وئيب web address كرتەيەك click بكة لەسەر دوگمەى پەسەند (فەيفرت)
Favorites لەسەر شرىپتى ئامپىرەكان toolbar لە سەرەوہ، دوایى كرتەيەك بكة لەسەر دوگمەى
Add لەو لیستەيەى كە بەردەبیتتەوہ.

ئەم پەنچەرەيە دەردەگە وېت :

خانەكان folders ناتوانن وەك يەكتريين، كەواتە خومت نەبېت.

☐ خانەيەك folder ھەلبەتتە بۇ پاراستنى ناوئيشانى لاپەرەكە و كرتەيەك click بکە لەسەر دوگمە ي OK.

دەبېت مەكینەي گەرانى ياهو yahoo search engine ببينيت لە لای چەپى شاشەكە.

ئاموزگارى

بۇ لاپردنى بەنچەرەي window پەسەند Favorites لای چەپ، كرتەيەك بکە لەسەر Favorites كە لەسەر شرىتى ئامپەرەكانە toolbar . ئەمە يان لىستەكە لادەبات يان دەرى دەخات!

چەند لاپەرەيەك سوودەمەند بېارېزە لە دەفتەرى ناوئيشاندا Bookmarks كە لە دوارۇژدا پتەوئيت ميواندارى بکەيتەو بەخستنى بۇناو بەشى پەسەند Favorites. ئەمە رزگارت دەكات لە بىرکەوتنەوہى ناوئيشانەكان، ئەو ناوئيشانانە لەوانەيە زۇر درېژين.

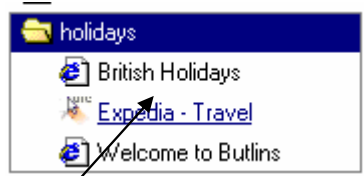
به کارهينانی دهفتهری ناونيشاندا **Bookmarks** بۆ بارکردن وسه يکردنی لاپه ره کان.

ئىستا ده ته وئيت ئه و لاپه ره يه ببينيت كه پيشو پاراستبوت له دهفتهری ناونيشاندا **Bookmarks**

كرتيهك **Click** بکه له سه ر به شى په سه ند **Favorites** ئه مه گه ر خۆى نه كرابۆوه. ئه و

لاپه ريه بدۆزه ره وه كه ده ته وئيت بيكه يته وه و دوو كرته بکه له سه ر لينكى ووشه كه **linked**

words. ده بئيت ئىستا لاپه ره كه ت ده ركه وئيت له سه ر شاشه كه **screen**

دوو كرته بکه له سه ر لينك **link** بۆ كردنه وه ي لاپه ره

چالاقى 2

لە كوتايى ئەم چالاقىدا ، زانبارى كۆدەكەيتەو دەريارە جى بەجى كىردنى ئەم
بنچىنانەى خوارەو:

30 وردگە

- 1.2.1 ھەلپاردنى مەكىنەى گەراندىن
- 1.2.2 شوپىن ديارى كىردنى مەكىنەى گەران
- 1.2.3 بەكارھىنانى مەكىنەى گەران Search Engine بۇ دۆزىنەوەى زانبارى
- 1.2.4 پىرستى سەرباسەكان Topic Index بەكارھىنە بۇ دۆزىنەوەى زانبارى
- 1.2.5 دروست كىردنى دەفتەرى ناوئىشان Bookmarks بۇ ئەو لاپەرانە و ناوئىشانانەى
كە ميواندارىمان كىردە.
- 1.2.6 بەكارھىنانى دەفتەرى ناوئىشاندا Bookmarks بۇ باركىردى وسەيكىردنى لاپەرەكان.

بايەخەكانت ھەرچىبىت،
دەتوانى بەشداريان
بكەيت لەسەر

گىرانەوەى ميكانيكىكى
گەلى " لەوانەى كىشى
كۆمپيوتەر لە پاشەرۇژدا لە
1,5 تەن زياتر نەبىت"

ليستەى خوارو 3 سيناريۇى گەرانە search scenarios .

□ لە تەنىشت ھەمو گەرانىكەوەى خوارو بنوسە كام مەكىنەى گەران search engine
بەكاردەھىنەىت .

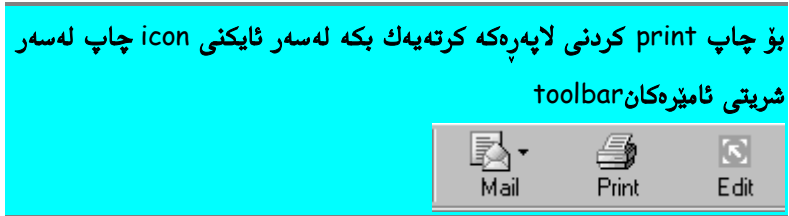
بەلگەى 1.2.1

مەكىنەى گەران search engine : www.yell.co.uk, www.ask.co.uk,
www.google.co.uk

1. كارسازى ئاوت پىويستە . _____
2. لەكوى دەتوانم زانبارى بدۆزمەوە لە سەر رۇژەپشو holidays ؟ _____
3. بۇ ئۆتۆموبىل بگەرى _____

□ شوپن ديارى كردنى مەكىنەى گەپان بىكە, وەك نمونە lycos, google, yahoo وە چاپى لاپەرەكە بىكە.

زانپارى

□ بەلگەى 1.2.2 لە سەرەوہى بنوسە, لاپەرەكە كون بىكە و بىخەرە ناو فایلهكت دواى ئەم لاپەرەپە

ئىستا بۇ سى شتى دەگەرپت بە بەكارهینانى مەكىنەى گەپان.

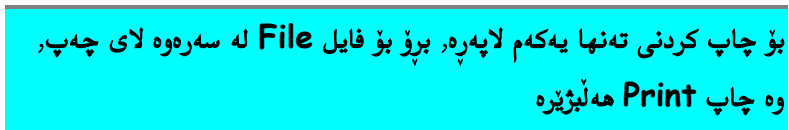
□ شوپن ديارى كردنى مەكىنەى گەپانت كردوہ. لە چوارچىوہى گەپانا search box يەكئىك لەم سەرباسانەى خوارو بنوسە يان سەرباسىكى خۆت بنوسە:

- holiday
- sports car
- Asda

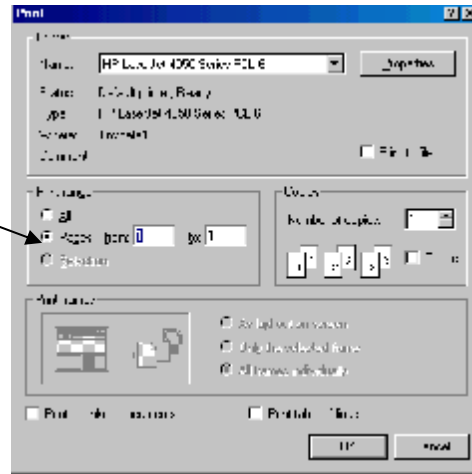
□ كرتەپەك بىكە لەسەر دوگمەى گەپان Search يان دوگمەى گو Go .

□ تەنہا چاپى ئەنجامى يەكەم لاپەرەى گەپانەكەت search بىكە.

زانپارى

ئەم ئارەزوو ويسته
 ھەلپەزەت و بنوسە
1 to 1 ئەمە
 دانیات دەکات کە
 تەنھا یەكەم لاپەرە
 چاپ دەبیت.

- بەلگەى 1.2.3 لەکەل ئەو سەرباسەى **topic** بۆى گەرايت لە سەرەوہ بنوسە, لاپەرەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت دواى ئەم لاپەرەىە.
- مەکینەى گەران **search engine** بەکاربەیننە بۆ گەران بە دواى دوو سەرباسدا **topics**. جارێکى تر, چاپى ئەنجامى یەكەم لاپەرەى گەرانەکەت **search** بکە و بیخەرە ناو فایلێکەوہ. لەبیرتبیئت بەلگەى 1.2.3 لە سەرەوہى بنوسە!

ئێستا 3 ئەنجامى گەرانت دەست دەکەوێت.

پێرستى سەرباسەکان **Topic Index** لە مەکینەکانى گەراندا

بايەخەکانت ھەرچیبیئت,
 دەتوانى بەشداريان بکەیت
 لەسەر ئینتەرنیئت.

- ئێستا لاپەرەى مەکینەى گەرانى یاھو (**uk.yahoo.com**) **Yahoo search engine** باریکەرەوہ دەبینیت کە سەرباسى **topic** چیاواز دەردکەوێت لە ژێر چوارچیوہى گەران **search box** سەرباسیك **topic** ھەلپەزەت لە پێرستەدا **index**. لە چوارچیوہ **box** خوارودا ئەو سەرباسە **topic** بنوسە کە بۆى چویت لەگەل ناوینشانى ئەو لاپەرەىەى میوانداریت کرد لە ھەمیشە سەرباسدا **topic**.

بەلگەى 1.2.4

Topic	سەرباس	Web Page ناونىشانى لاپەرەى وئىب
Address		
.....		.....
.....		.....
.....		.....

بە بەكارهينانى دوگمەى **Back** چارىكى دى ميواندارى ئەو لاپەرەنە بکەرەوہ کہ پيشتەر لەسەرى بویت يان يەکیک لەو ناونيشانانەى چالاکی پيشو بنوسه. 3 لاپەرە پياريزه بو ناو بەشى لیستەى پەسەند **Favorites**.

باسى بکە چۆن 3 لاپەرە دەباريزيت لەگەل ناونيشانەکانى وئىب.

بەلگەى 1.2.5

دەتوانى ناهنیشان لاپەرە پياريزيت بە

.....
.....

ئەو 3 لاپەرەپەى ناونيشانەکەيم پاراست ئەمانەن

- 1.
- 2.
- 3.

□ برۆ بۆ ھەمويەككە ھەم لاپەرەنەى كە پاراستكراوھ. لە چوارچيۆھى خوارودا بنوسە چۆن
دەتوانيت ئەو لاپەرەنە بارىكەيت بە بەكارھيئەت بەشى پەسەند **Favorite**
bookmark دەفتەرى ناويشان.

بەلگەى 1.2.6

بۆ بارکردنى ئەو لاپەرەنەى كە پاراستوتە من دەبىي **bookmarked I**

.....

.....

.....

ليگه رانی ئىنتەرنېت – پاراستن و چاپى زانیاری

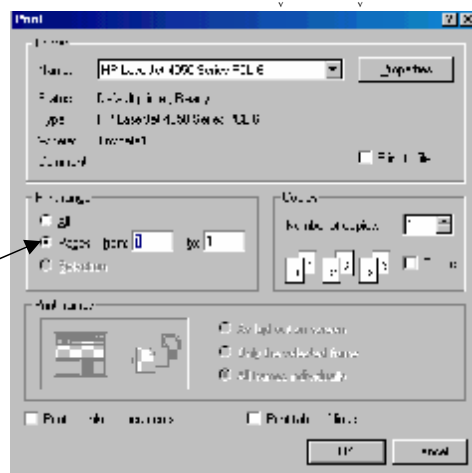
چاپى لاپه رەى ویب Web Pages

بۇ ئەوہى چاپى لاپه رەى ویب بکەن دەتوانن کرتەیهك click بکەن لەسەر ئایکنى چاپ print icon لەسەر شریتی ئامپیرهکان toolbar.

هەرچونئیک بیئت، گەر ویستت تهنه یهکەم لاپه رە یان لاپه رەیهکی تایبەت چاپ بکەیت لەباتی ئەوہى گشتی لاپه رەکان، برۆ بۇ دوگمەى فایل File دوای ئەو دوگمەى چاپ Print

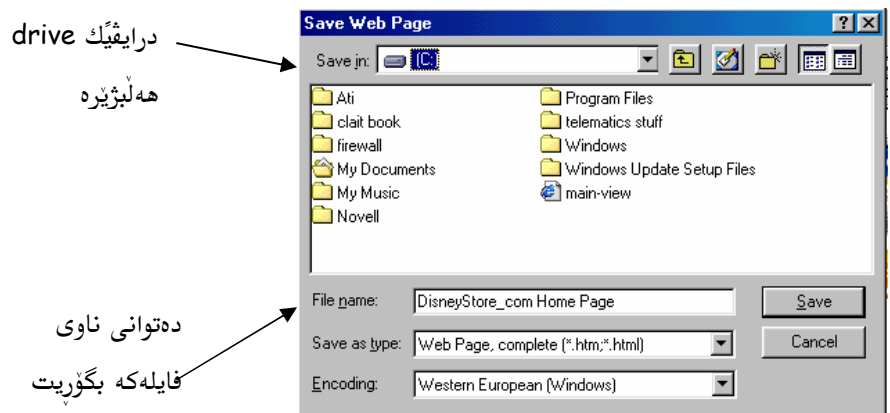
لاپه رەى 1 to 1
هەلبۆزە. ئەمە تهنه
چاپى یهکەم لاپه رەى
دەکات. یان
دەتوانی ئەو
لاپه رەیه
هەلبۆزیریت که
دەتەویت چاپى
بکەیت.

پاراستنی لاپه رەى ویب Web Pages بۇ سەر دیسک Disk

بۇ پاراستنی save لاپه رە بۇ سەر هارد دیسک یان فلۆپى دیسک floppy disk , زۆر لە پاراستنی به لگه نامەى وۆرد Word document دەچیت.

فایل **File** هەلبژێرە دوای ئەو پاراستن وەك **Save As**. بەمە پەنجەرەى خواری دەكاتەو:

درايڤيک drive
هەلبژێرە

دەتوانى ناوى
فایلهکه بگۆریت

ئەم پەنجەرەى **web window** ئۆتوماتیکى لاپەرەکه ئەپارێزى **save** وەك لاپەرەى **html** (لاپەرەى وێپ), کرتەیهك بکه لەسەر **Save**

گەران بۆ نوسراو **text** لە ناو لاپەرەى وێپدا **Web Pages**

كاتى واھەى وێپ سايتهكەت **web site** بریتىه لە زیا لە 20 لاپەرە. گەران بۆ ووشەیهك زۆر ئیشیکى قورسە و درێژە.

□ لاپەرەیهك بار بکه و سەیربکه. ووشەیهكى وا ئامادە بکه که دەزانى لە ناو لاپەرەکهدا هەلدەکهوێت, ئمش بۆ تاقیکردنەوێ ئیشکردنى رژێمەکهیه.

□ کرتەیهك بکه لەسەر **Edit** دوای ئەو دۆزینەو **Find** هەلبژێرە

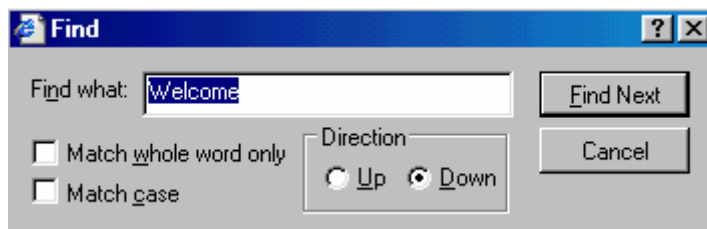

پەنجەرەیهكى تازه دەردەکهوێت

□ ئەو ووشەیه بنوسه که دەتەوێ بۆى بگەرێت و کرتەیهك **click** بکه لەسەر دوگمەى

Find Next

دەتوانانی کرتە بکەیت لە سەر دوگمە ی **Find Next** تا گەران بە ھەمو لاپەرەکانا تێپەربیت.

نوسراو روونوس(کۆپی) **Copy** بکە

دەتوانی نوسراوی **text** لاپەرە ی وئب کۆپی **copy** بکەیت و بلکینیت **paste** بۆ ناو پرۆگرامی وۆرد **Word** یان بۆ ناو ھەر پرۆگرامیکی تر.

ئەمە یارمەتییەکی بەکارە، گەر نەتەوئیت گشتی لاپەرەکە بپاریزی **save** یان چاپ **print** بکەیت بەلام پتەوئیت بەشیککی بچکولە ی برگەکە **paragraph** بەکاربھینیت.

□ لەو لاپەرەبە یی کە کردوتەو، بەشیککی نوسراو **text** ھەلبژێرە بە جولانی تیرەکە **cursor** بۆ سەر سەرەتای نوسراو کە دەتەوئیت کۆپی **copy** بکەیت. کرتەبەک بکە و پەنجە لە دەگمە ی چەپی مشکۆلەکەت **mouse** ھەل مەگرە تا ئەو بەشە ی نوسراو کە ھەلبژێری کە دەتەوئیت.

□ برۆ بۆ ئامادەکەر **Edit** و کۆپی **Copy** ھەلبژێرە لە لیستەبە یی کە بەردەبیتەو. نوسراو کە **text** ئیستا کۆپی بوو بۆ ناو ھەلگری کاتی **clipboard** نادیار لە بیری کۆمپیوتەرەکە دا.

لکاندن ی **Paste** نوسراو بۆ ناو وۆرد **Word**

□ پرۆگرامی وۆرد بکەرەو و لاپەرەبە کی نوی ھەلبژێرە. برۆ بۆ ئامادەکەر **Edit** وەک ئەو ی لە چاری پێشودا کردت بەلام ئەم چارە لە شریتی ئامیرگە ی پرۆگرامی وۆردا **Word** **Toolbar** کرتەبەک بکە لە سەر لکاندن **Paste**.

ئیستا دەبیت ئەو نوسراو **text** کە کۆپیت کرد دەرکەوئیت لە سەر شاشەکەت **screen**

ئاسايى يانە ئەو نوسراوهى text كه كۆپىد كرد له لاپەرەى وئېهكه وه web page دەردهكه وئېت له بەلگه نامەى وۇردا Word document بەهه مان

شېوه. وهك نمونه كۆتايى رسته يهك له وانە به كورت و شرۆور بيٽ.

Try formatting the text so that it looks better and fits across the width of the page.

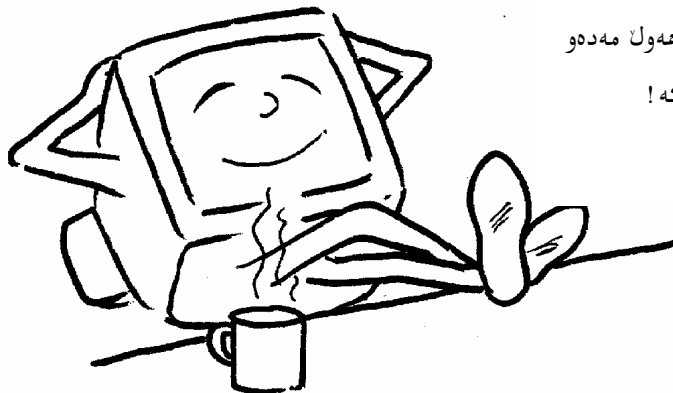
ههولاً بده نوسراوهكه چاك بكه بۇ ئەوهى شېوهى و درېژى لاپەرەكه پر بكاتوه.

Awareness of Copyright هوشيارى مافى له چاپدان و بلاوكردنه وه

ياساى مافى له چاپدان و بلاوكردنه وه Copyright دهسته بهر كراويكه بۇ دروستكارى هه رچى دروستكارىك و رهنجى و مافى بۇ برياردانانى كى دهتوانى كۆپى Copy بكات، يان دروستكارىك داده رېژى له بنه رتهى كارىكى تر. گهر شتىكت دروستكرد و پيناسهى كارى دروستكارى پر كرده وه. دهتوانيت بريار بدهيت كى دهتوانى كۆپى Copy بكات و شيوهى كۆپى كرده كهى ديارى بكه يت.

ياسايكى سادهى ئەوهى په يوندى ههيه به ئينته رنئيه وه. گهر خۆت نه دنوسيوه و دهتويٽ چاريكى تر چاپى بكه يته وه. له دروستكاره كهى بېرسه. ئەمه بريتيه له وينه و نوسين و مۇسقا يان دهنگ. ئەنديشه وينه و ههر به شيكى ترى لاپه ركانى ويب WebPages. خاهونى چهنه ويٽ سايتىك web sites كه ويٽه ئەكتهرى فيلم و بهرنامهى ته له فزيون دهخه نه سهر لاپه ركانيان سه بريان لى دى كه نامه يان بۇ ديٽ له پاريزه روه كه داوايان لى دهكهن ئەو مادانهى مافى له چاپدان و بلاوكردنه وه يان copyright ههيه و بى مۆلهت به كارى دههينن لايبهرن له لاپه ركانيانا.

بهلام ناؤميد مه به، گهر دهتويٽ هه ندى شت به كار بهيٽيت له ويٽ سايتى web sites تره وه. نامه يهك بنوسه به پۆستى ئەله كترؤنى بۇ توره وانى webmaster لاپه ركه (دروستكارى ويب سايتكه) و داواى مۆلهتى لى بكه. زۆرهى كات ئەو مۆلهتته دهيه نى.

پشوو بده. ههول مه دهو

زۆر كار مه كه!

له كوتايى ئەم چالاقىدا ، زانبارى كۆدەكەيتەو دەربارە جى بەجى كىردنى ئەم

25 وردگە بنچىنانەى خوارەو:

گويم لىبوه كهوا

كەس نەمردوہ له

پىداكەوتنى

كۆمپيوترەكەدا

➤ 1.3.1 چاپى لاپەرەى وىب Web Pages

➤ 1.3.2 پاراستنى لاپەرەى وىب Web Pages بۇ سەر دىسك Disk

➤ 1.3.3 گەرەن بۇ نوسراو text له ناو لاپەرەى وىبدا Web Pages

➤ 1.3.4 نوسراو روونوس(كۆپى) Copy بکه

➤ 1.3.5 لكاندننى Paste نوسراوہ له لاپەرەى وىبەوہ web page بۇ ناو پروگرامى وۇرد

Word

□ برۇ بۇ ئەو سى لاپەرەى پىشو كه نونىشانەكانىمان پاراست. دەتوانى به ئارەزوى خوت سى لاپەرە هەلىئىرېت ! يەك چاپ له هەر سى لاپەرەكە بکه. بهلام چاپى print تەنها يەكەم لاپەرە بکه.

□ بهلگەى 1.3.1 له سەرەوہى هەمو لاپەرەىك بنوسه, لاپەرەكە كون بکه و بىخەرە ناو فايلهكت, دواى ئەم لاپەرەى

□ ئىستا ئەو سى لاپەرەى كه نونىشانەكانىمان پاراست, بپارىزه بۇ سەر درايفى C drive

بەلگەى 1.3.2

لاپەرەكانى وىبم web pages پاراست له سەر درايفى C drive به

.....

.....

.....

.....

□ سەيرى ئەو سى لاپەرەيەى چاپت كرد بكة. ووشەيك هەلبۇيرە بۇ گەرانى لە هەريەكيك لە لاپەرەكان.

□ هەريەكيك لە كان بە ريز باربكه و بۇ ووشەكە بگەرى search .

□ لە چوارچيۆهى خوارودا باسى بكة بۇ كام ووشەيه گەرايت و چۆن كردت.

بەلگەى 1.3.3

لاپەرەى ويپ

ووشەى كە بۇى گىرايت

روودان

.1

.2

.3

توانيم بۇ ووشە بگەرىم لە هەريەكيك لە لاپەرەكاندا بە.....

.....

.....

.....

□ بە كارهينانى هەر ئەو 3 لاپەرەى ويپە web page كە چاپت print كرد, نوسراو

text كۆپى copy بكة لە هەريەكيك لە لاپەرەكان, (دوو رسته) دواى ئەو نوسراو كە

بيانلكينه paste بە بەلگە نامەيه كى document نوپى پروگرامى ووردەوه word.

بەلگە نامەى ووردەكەت ئىستا دەبيت سى بەشى نوسراوهى تىدا بييت.

□ بەلگە نامەكهى وورد چاپ بكة. بەلگەى 1.3.5 لە سەرەوهى هەمو لاپەرەيك بنوسه,

لاپەرەكه كون بكة و بيخه ره ناو فايلاهكت, دواى ئەم لاپەرەيه .

يەكەم نيشانەى

كۆنپوونى كۆمپيوتهر

چيه ؟

بیرچونەوه!

له چوارچىۋەى خوارودا بنوسه چۆن كۆپى copy نوسراوه text بۇ ناو ھەلگىرى كاتى
clipboard و لكاندنى paste بۇ ناو بەلگە نامەى وۆرد Word.

بەلگەى 1.3.4

نوسراوهكەم text كۆپى copy كرد له لاپەرەى وىبەوه به يەكەم

.....
.....

دواى ئەوه نوسراوهكەم text لكاند paste بۇ ناو وۆرد به

.....
.....

ناردن و ھەرگرتنى پۆستى ئەلەكترونى – ھوشيارى

پيشاندا و تىگەيشتنى بىرۆكەى پۆستى ئەلەكترونى email

"Did you get my
email saying I would
telephone you?"

بى جياوازى له كام ولاتە دەژىت، نرخى پەيوەندىکردن به پۆستى ئەلەكترونى email ھەر نرخى
پەيوەندى تەلەفونى خۇمالىه (بۇ ھەردووكيان ناردن و ھەرگرتنى پۆستى ئەلەكترونى، ئەمە گەر
يەكىيان يان ھەردووكيان گەيشتنىان به ئىنتەرنىت به خۇراپى نەيىت).
پۆستى ئەلەكترونى e-mail ريگاىكى مەزنە بۇ پەيوەندىکردن لەگەل خەلکا له سەرتاسەى چىپاندا،
ريگاىكى خىرا و ھەرزانه نەك وەكو فەرمانگەى پۆست، ناردن و گەشتنى پۆست ئەلەكترونى رۇژانه
24 سەعات و ھەفتانه 7 رۇژ كاردەكات. ھوشياربه ئەمە وەك نامەى ئاساىى نىه، پۆستى
ئەلەكترونى تايبەت نىه. بەكارھىنانى پۆستى ئەلەكترونى، وەك نوسىنى كارت واىه. خۇتلادە له
نوسىنى زانىارى نەيىنى له ئى مەيلەكانتا تا نامەكەت شفرە نەكەيت encrypt

پۆستى ئەلەكترونى e-mail زۆر خىرايه بەلام گەر بىويستت به ناردنى زانىارىكى پىويست و گرنگ
بۇ يەكىك، دەتوانى تەلەفون بەكار بھىنىت و پىي راکەيەنىت كەوا نامەى ئەلەكترونىت بۇ ناردوه.
دەتوانىت پۆستى ئەلەكترونى e-mail بنىرىت بەلام وەرگەرەكە پىي ناگات تا پەيوەندى نەكەن به

خزمەتكارى ئى مەيلەكەيەو **email service** ئەگەر ئەمە پەيوەندىانە زوزو دووبارە ئەكاتەو،
ئەو زانباريانەى كە يىيى دەگات لەوانەيە نەختىك كۆن بىت .

بۇ ئەوئى بتوانىت پۇستى ئەلەكترونى **e-mail** بنىرىت و ورىبگىت دەبىت ناونىشانى پۇستى
ئەلەكترونىت (ئى مەيل **email**) خۇتت ھەبىت، ناونىشانى پۇستى ئەلەكترونى لەمە دەچىت :

John.smith@hotmail.com

گەر بتەوئىت ئەم ناونىشانە بخوئىتەو، دەلئىت "جۆن سمىت ئەت (@) ھۆتمەيل دۆت (.) كۆم"

جۆن سمىت **john.smith** ناوى بەكارھىنەرەكەيە

@ دەخوئىتەو بە "ئەت" بە كوردى "برمە"

ھۆتمەيل **hotmail** ناوى دۆمەين **domain name** يان ئى مەيل **email** بەخشەر

• دەخوئىتەو بە "دۆت" بە كوردى "خال"

كۆم **com** واتا، ناوى ئەم دۆمەينە **domain name** دەگەرپتەو بۇ كۆمپانىا. ئەوانەى

كۆتايان دىت بە "**co.uk**" يان "**org.uk**", "**co**" يان "**org**" واتا كۆمپانىا

company يان رىخراو، "**uk**" واتا لە ولاتى بەرىتانيا نىشتەجىن.

زۆر بەخشەرى پۇستى ئەلەكترونى **email providers** ھەيە و دەتوانىت زيا لە يەك دانەت

ھەبىت. كۆمپانىاى **ISP** (بەخشەرى پەيوەندى ئىنتەرنىت) دەيەلئىت پۇستى ئەلەكترونى خۇت

ھەلبىزىرىت و دەتوانىت ھەرەھا پۇستى **email** ترىشت ھەبىت لە رىگاي رزىمى پۇستى خۇرايى

وہك ياهو **Yahoo** و ھۆتمەيل **Hotmail**. بۇ پەيوەندى لەگەل حسابى پۇستەكەدا دەبىت وەك

يەكەم ميوانداری لاپەرەى وىب سايىتى **web site** بەخشەرەكە بکەيت و ليگەران بکەيت بۇ بەشى

ئىمزاى چوئەزورەو **sign in** ئەمە گەر پەيوەندى راستەوخۇى ناونىشانى ئىنتەرنىتت نەبىت.

ھەلبىزاردن و ئىش پىکردن بە پروگرامى پۇستى ئەلەكترونى **email**

لەم خولەدا دەچىن و حسابىكى پۇستى ئەلەكترونى لە ھۆتمەيل **hotmail** دادەمەزىنن

□ ئىنتەرنىتت ئىكسپلورور **Internet Explorer** بکەرەو و ناونىشانى

www.hotmail.co.uk تىدا بنوسە و دەست بنى بە دەگمەى **enter** بۇ چوئەسەر

لاپەرەكە.

فەرمان. -

مال ئەو شوىنەيە

كە @ تيا

ھەلدەواسى

دەبىت ئەم لاپەرەيەى خوارو ببىنيت لە سەر شاشەكەت :

☐ كرتەيەك **click** بكە لەسەر **Sign Up** (ئىمزا دەمەزرىنەن) لەژىر بەشى نوێ لە ھۆتمەيل دا **New to Hotmail?**

پسولەى نوسىنى **registration form** ھۆتمەيل دەردەكەويت.

☐ زانىارى دەريارەى خۆت بەدە و كرتەيەك **click** بكە لەسەر **Sign Up**

☐ لەسەر شاشەى **Congratulations!** (پىرۆزبایى لى كردن) كرتەيەك **click** بكە لەسەر **continue at** (بەردەوام بە)

☐ مەرچەكان بەكارھىنان بخوینەرەو و كرتەيەك بكە لەسەر **I accept** (من قايلم)

دواى ئەو چەند ھەلبژاردەيەكت دەداتى بۆ چەند ھاوبەش كردنيك لە وەرگرتنى پۆستى ئەلەكترونى خورايى لە چەند ويب سايتهو.

☐ ئەوھى دەتەويت ھەليانبژيرە و كرتەيەك بكە لەسەر **Continue** (بەردەوام بە)

دەبىت ئەم لاپەرەيەى خوارو ببىنيت لەسەر شاشەكەت :

لاپەرەى نامەى گەىشتو دەكرىتەوہ **Inbox** . كرتەىەك بكە لە سەر پۇستى بەخىرہاتن
Welcome mail ب كردنەوہى و خویندنەوہى

چالاكى 4

لە كوتايى ئەم چالاكییەدا ، زانیاریای كۆدەكەیتەوہ دەربارەى جى بەجى كردنى ئەم
20 وردگە چىنانەى خوارەوہ:

- 2.1.1 پيشاندا و تىگەيشتنى بىرۆكەى پۇستى ئەلەكترونى email
- 2.1.2 ھەلپۇاردن و ئىش پىكردن بە پرۆگرامى يۇستى ئەلەكترونى email

□ باسى بىرۆكەى پۇستى ئەلەكترونى **electronic mail** بكە . چۇن پۇست دەئىرپىت و
وہرىدەگرپت؟ كەى دەتوانى كەسىك پۇستەكانى ورىگرپت ؟ چەند رستەىەك بنوسە .

بەلگەى 2.1.1

ھەلە – چاوت چى
بەسەر دى داوى
15 وردگە
سەىركردنى شاشەى
پچوكى كۆمپىوتەرى

□ ئىستا دەبىت حسابىكى پۇستى ئەلەكترونى كرىبىتەوہ بە بەكارھىنانى ھۆتمەىل
hotmail . گەر نەتكردۆتەوہ ، برۆ بۆ www.hotmail.co.uk ، كرتەىەك بكە
لەسەر. **New to Hotmail, Sign up** (سەىرى بەشى ھەلپۇاردن و ئىش پىكردن
بە پرۆگرامى يۇستى ئەلەكترونى email)

له چوارچيويه خوارودا باسي بکه چۆن حسابي پۆستي ئەلهكتروني دهکەيتهوه.

2.1.2 بەلگه‌ی

ناردن و ورگرتنی پۆستی ئەلهكتروني – ورگرتنی نامه

خويندنهوه‌ی نامه‌ی پۆستی ئەلهكتروني

دلنڤابه کهوا **Inbox** (نامه‌ی گه‌شتو) هه‌لبژاردوه و له‌ناواییت. ده‌بیئت چه‌ند نامه‌ی email پۆستی ئەلهكتروني ببینیت. کرتیه‌ك **click** بکه له‌سه‌ر ناوی پۆست نوسه‌ره‌که که خه‌ت له‌ژیره.

ئێستا ده‌بیئت نامه‌که له‌سه‌ر شاشه‌که بیئت

دامه‌زرائنی خانه **Folders** بۆ پاراستنی پۆستی ئەلهكتروني **Email** له‌ ناویدا.

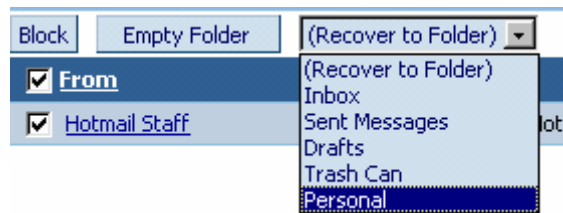
کرتیه‌ك بکه له‌سه‌ر دوگمه‌ی **Create Folder** که له‌ لا چه‌پی خواروی شاشه‌که‌دایه. فی‌کردنه‌کان **instructions** به‌کاریهینه. خانه‌یه‌ك **folder** دروست بکه و ناوی بنی **Personal** و کرتیه‌ك بکه له‌سه‌ر **OK**

ئێستا ده‌بیئت هه‌مو خانه‌کان **folder** ببینیت. ته‌نانه‌ت خانه‌ی نوێکه‌یش **Personal**

Folder	Messages	New	Size
Inbox	1	1	1k
Sent Messages	0	0	0k
Drafts	0	0	0k
Trash Can	[Empty] 0	0	0k
Junk Mail	[Empty] 0	0	0k
☐ Personal	0	0	0k
Total	1	1	1k

گۆيزانه‌وه‌ى نامه‌كان messages بۇ ناو خانەكان folders

بۇ ئەوہى بتوانىت نامە message بگۆيزىتەوہ بۇ ناو خانە folder , كرتەيەك click بکہ لەسەر ئەو چوارچىوہ پچكۆلەيەى تەنىشت نامەكە بۇ ھەلبۇاردنى (V دەردەكەوئىت). دواى ئەوہ كرتەيەك بکہ لەسەر بەشەى تىر بۇ خوارەوہ downward arrow بۇ دەركەوتنى لىستەيەى بەردانەوہ كە ناوى ھەمو خانەكانى folders تىدايە. خانەيەك ھەلبۇيرە بۇ گۆيزانەوہى move پۆستەكانت email بۇ ناوى.

ئەو شاشەيەى كە دەردەكەوئىت دەرى دەخات كەوا ئەم خانەيە ھىچ نامەى تىدا نيە (there are no messages in this folder)

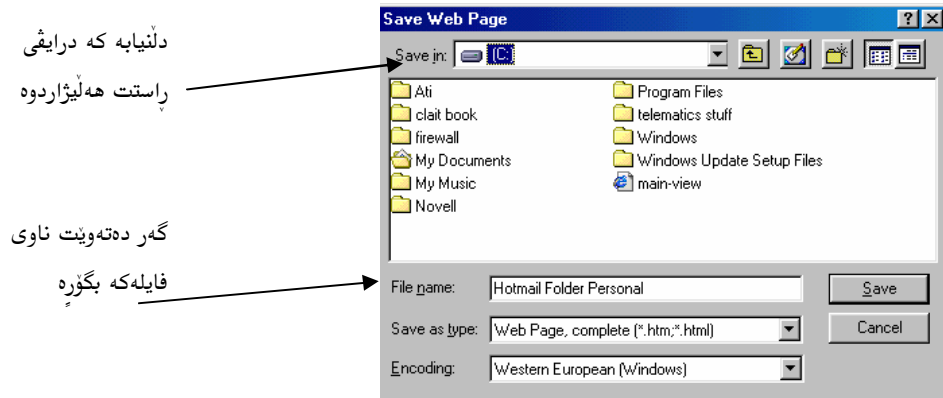
چەند نامەيەك بگۆيزەرەوہ move بۇ خانەى folder تايبەت بۇ ئەوہى خانەى نامەى گەىشتو inbox پرتەبىنت لە نامەى زيا.

پاراستنى نامەكان بۇ سەر ديسك disk

دەتوانىت نامەكانت بپارىزى بۇ سەر درايفى C (ھارد ديسك) يان بۇ سەر درايفى A (floppy disk)

□ كە نامەكەت خويىندوہ كرتەيەك بکہ لەسەر فايل File دواى ئەو Save As پاراستن وەك.

ھەم پەنجەرەيەى خوارو دەردەكەوئىت:

دُنْيا به كه درايشى

راستت هه لَبْزاردوه

گهر دته وئيت ناوى

فايله كه بگوره

☐ كرتيهك بكه له سهر دوگمهى **Save** بؤ پاراستنى يوسته شه له كترؤنبيه كه.

سپينه وهى نامه كان

☐ شه و نامه بهى دته وئيت بسپينه وه هه لَبْزيره و كرتيهك بكه له سهر دوگمهى سپين

Delete

چاپكردنى نامه كان

☐ نامه بهك بكه ره وه

برؤ بؤ فايل **File** دواى شه وه **Print** هه لَبْزيره و كرتيهك بكه له سهر **OK**

يان كرتيهك بكه له سهر دوگمهى چاپ **print** له سهر شريتى ئاميره كان **toolbar**

رېبكه وه له گهله مامؤستاي فيربون له دوره وه يان له گهله براده ريكتا بؤ شه وهى هه نديك يوستى شه له كترؤنيت بؤ بنيزى بؤ شه وهى بتوانيت چالاكى داها تو ته واو بكه يت.

چالاقى 5

تېبىنى: ئەم چالاقى بىر تىپتە لە خویندەنەۋەى پۇستى ئەلەكترۇنىيە كە پېتگە يىشتە.
دۇنياپە كەۋا لە بەشى نامەى كەشتودا دەبىت بەلايانى كەمەۋە 3 پۇستى ئەلەكترۇنى
تېداپىت پېش ئەۋەى دەست پى بکەپت بەم چالاقى.

20 دگە

لە کوتاپى ئەم چالاقىيەدا ، زانبارى كۆدەكەيتەۋە دەربارەى جى بەجى كىردنى ئەم بىچىنانەى
خوارەۋە:

- 2.2.1 خویندەنەۋەى نامەى پۇستى ئەلەكترۇنى
- 2.2.2 گویزانەۋەى نامەكان بۇ شوپىنى تاپبەتى
- 2.2.3 پاراستنى نامەكان بۇ سەر دىسك disk
- 2.1.3 دامەزراننى خانە Folders بۇ پاراستنى پۇستى ئەلەكترۇنى Email لە ناويدا.

□ باسى بکە چۇن دەچىتە ناو حسابەكەتەۋە لە ھۆت مەيل hotmail account بۇ
خویندەنەۋەى نامەكانى پۇستى ئەلەكترۇنى.

بەلگەى 2.2.1

□ له چوارچيويه خولرودا باسى يكه چؤن نامهكانى پؤست ئەلهكترؤنى دەپاريزيت بؤ سەر درايقى C (هارد ديسك)

بههيز له پييت
ليدهرهكەت مەدە،
ئازارى ئەگات!

بهلگەى 2.2.3

□ دوو خانەى folders نوئى دروست بکه. چاپى شاشەى خانەكانى هؤت مهيل Hotmail بکه به خانە نوپكانهوه كه دروستت كرد. بهلگەى 2.1.3 له سەرەوهى هەمو لاپەرەيهك بنوسه، لاپەرەكه كون بکه و بيخههه ناو فايهههكت، دواى ئەم لاپەرەيه .

□ دوو نامەى پؤست بگويزههوه بؤ ئەو دوو خانە نوپيهى.

- Disk Space

The final
frontier

بؤشايى ديسك-
كؤتايى سنووره.

□ چاپى شاشەى خانەكانى هؤت مهيل Hotmail بکه، ئەوى ژمارەى نامەكان و خانەكان پيشان دەدات. بهلگەى 2.2.2 له سەرەوهى هەمو لاپەرەيهك بنوسه، لاپەرەكه كون بکه و بيخههه ناو فايهههكت، دواى ئەم لاپەرەيه .

□ له چوارچيويه خوارودا باسى بکه چؤن نامەى پؤستى ئەلهكترؤنى دەسپيتهوه

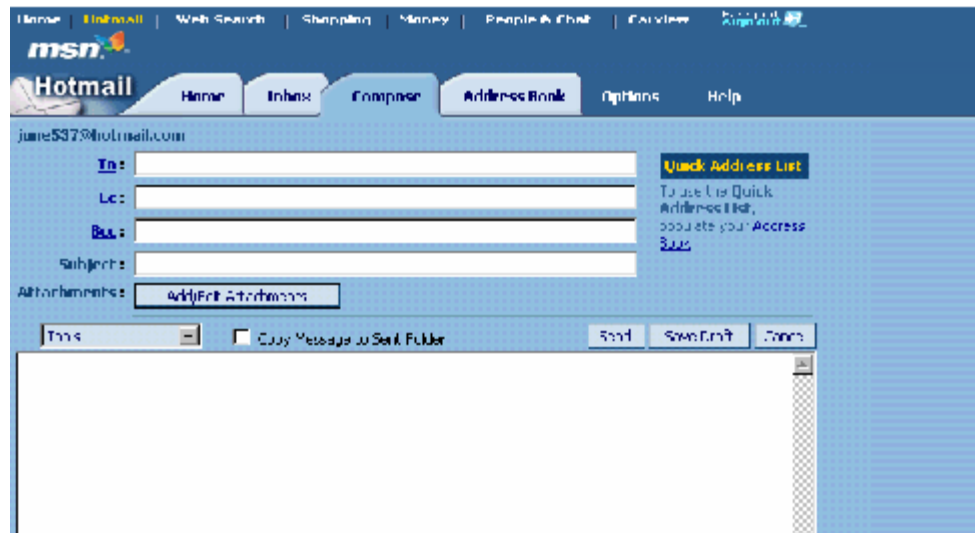
بهلگەى 2.2.4

□ چاپى ۋە 3 نامەيەى بۆت ھات بکە. بەلگەى 2.2.5 لە سەرەوہى ھەمو لاپەرەيەك بنوسە, لاپەرەكە كون بکە و بيخەرە ناو فايەلەكت, دواى ئەم لاپەرەيە .

ناردن و ورگرتنى پۇستى ئەلەكترونى – ناردنى نامە

دروست كردن و ناردنى نامە پۇستى ئەلەكترونى

□ كرتەيەك بکە لەسەر **Compose** دەپيٲ ئەو شاشەى خوارو ببينيت.

□ كرتەيەك **Click** بکە لەسەر ئەو پەنجەرەيەى تەنيشت: **To:** (بۆ) وە ناونيشانى پۇستى

ئەلەكترونى **email address** برادەريكتى تيڧدا بنوسە يان ناونيشانى مامۇستاكەتى (فيروون

لە دورەوہ) تيڧدا بنوسە.

گەر بتەويٲ رونوسىكى (كۆپيەكى **copy**) ئەو نامەيە بنيريت بۆ كەسيكى تر, ناونيشانى پۇستى

ئەلەكترونىيەكەى **email address** بنوسە لە پەنجەرەيەى تەنيشت: **Cc:**

زانپارى
 پەنجەرەيەى تەنيشت: **Bcc:** دەپەلٲت كۆپيەكى (**blind carbon copy**) ئەو نامەيە بنيريت بۆ كەسيكى تر. واتا, ئەوہى ئەو پۇستە ئەلەكترونىيەى پيڧدەكات نازانٲت كە كۆپيەك **copy** لەو نامەيە كە پيٲى گەشتوہ ھەرەوہا ناردراوہ بۆ كەسيكى تريش.

□ ھەمیشە بابەتی subject نامەكت بئوسە. كرتەيەك Click بكة لەسەر پەنجەرەى سەرەكى و نامەكت بئوسە.

ئامۇزگارى

گەر بتهوئيت كۆپپىيەك لە نامەكەى كە دەينئىرى بچپتە ناو خانەى folder نامەى ناردراووه (sent messages) كرتەيەك بكة لەسەر چوارچىوہى لای سەرو بۆ ھەلئىژاردنى (Copy Message to Sent Folder)

□ كرتەيەك بكة لەسەر دوگمەى بئىنئىرە Send

ولام دانەوہى نامە

بەكارھىنانى Reply خپراترىن رىكايە بۆ ولام دانەوہى نامەيەك كە پئت گەيشتوہ.

كە نامەيەك دەخوئىنئىتەوہ و دەتەوئيت ولامى بدەيتەوہ, كرتەيەك بكة لەسەر دوگمەى ولام Reply لە سەروى نامەكەدا.

دوگمەى ولام Reply

ناوى خۆت دەدۆزىتەوہ لە چوارچىوہى (لە كىوہ), ئوتوماتىكى ناونىشانەى پۆستە ئەلەكترۆنىيەكەى تىدبايە. ئەو نامەيەى كە پئت گەيشتوہشى تىدبايە بۆ ئەوہى وەرگى نامەكە بزائىت ولامى كام نامەيەى ئەوت داوہتەوہ

دەرچون لە نامەيەكى دروست كراو

كەر نامەيەكت نوسى بەلام برپارت دا نەينئىريت. دەتوانى دەرچىت لە نامەكە بە Cancel .

كرتەيەك بكة لەسەر دوگمەى ھەلۆشانەوہ cancel

دەرچون له پروگرامی پوستی ئەلەکترونی بەشیوێهه ی راست.

کرتیهك بکه له سەر **Passport Sign Out** (ئیمزای دەرچونی گەشتنامه) له لای راستی سەرەوهی شاشهکه. دواى ئەوه دەبیئت شاشه ی دەرچون ببینیت، دەیسەلمینی که شیوهی راستی دەرچونت له حسابی پوستی ئەلەکترونیه که ت.

Activity 6 چالاکى 6

تیبینی: ئەم چالاکیه بریتیه له ولأم دانهوهی پوستی ئەلەکترونیه که پیتگە یشتوه. دلنیا به کهوا له بهشی نامه ی کهشتودا دهبیئت به لایانی کهمهوه 3 پوستی ئەلەکترونی تیدابییت پیش ئەوهی دەست پێ بکهیت بهم چالاکیه.

له کوتایی ئەم چالاکیهدا ، زانیاریای کۆدهکه یتهوه دەربارە ی جی به جی کردنی ئەم بنچینانه ی خوارهوه:

➤ 2.3.1 دروست کردنی نامه ی پوستی ئەلەکترونی email

➤ 2.3.2 ناردنی نامه ی پوستی ئەلەکترونی

➤ 2.3.3 ولأم دانهوهی نامه ی پوستی ئەلەکترونی

➤ 2.3.4 دەرچون له نامه یهکی دروست کراو

➤ 2.1.4 دەرچون له پروگرامی پوستی ئەلەکترونی بەشیوێهه ی راست.

❑ نامه یهکی نویی پوستی ئەلەکترونی دروست بکه. **بیش ئەوهی** نامه که بنییریت چاپی بکه. به لگه ی 2.3.1 له سەرەوهی لاپه ره که بنوسه، لاپه ره که کون بکه و بیخه ره ناو فایلەکت، دواى ئەم لاپه ره یه .

❑ ئیستا 3 نامه دهنییریت. یه کیک له نامه کان دهبیئت ناردنی بۆ که سیکی تری تیدا بیئت carbon copy (cc)

❑ چاپی هەر سی نامه که بکه. به لگه ی 2.3.2 له سەرەوهی هه مو لاپه ره یه ک بنوسه، لاپه ره که کون بکه و بیخه ره ناو فایلەکت، دواى ئەم لاپه ره یه .

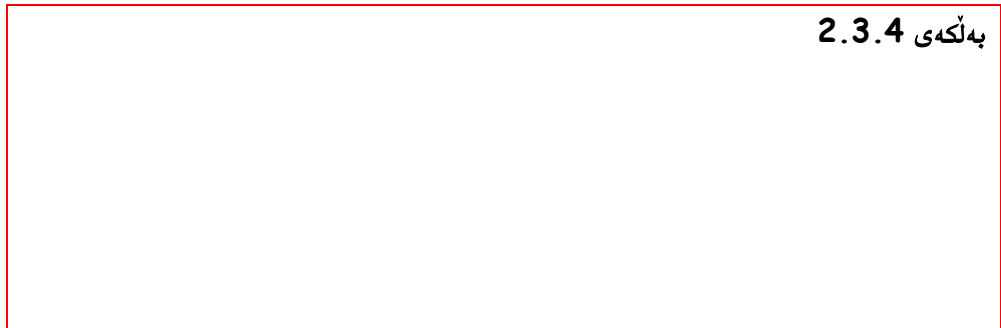
له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چۆن ولامی نامه بهکاردههینیت له Hotmail بۆ ناردنی ولامی نامه‌ی گه‌یشتو.

به‌لکه‌ی 2.3.3

□ نامه‌یه‌کی نویت دروست کرد. به‌لام بیش ئه‌وه‌ی بینیریت برپارت دا که نه‌ینیریت و ده‌چیت له نامه‌که. له چوارچیوهی خوارودا باسی بکه چۆن ئه‌مه ده‌که‌یت له Hotmail یدا.

به‌لکه‌ی 2.3.4

باسی بکه چۆن ده‌رئه‌چیت Exit له حسابی پۆستی ئه‌له‌کترۆنی.

به‌لکه‌ی 2.1.4

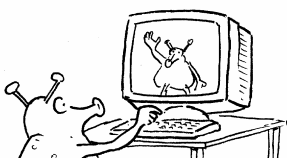

بەكارهينانى كۇنفرانس لە سەر كۇمپيوتەر – ھوشيارى

پيشاندانى و تىگەيشنتى بىرۇكەى كۇنفرانس لە سەر كۇمپيوتەر

مەبەست لە كۇنفرانسى كۇمپيوتەر Desktop conferencing ئەوھىيە كە دوو يان زياتر كەس دەتوانن پەيوەندى بە يەكەوہ بكن بە بەكارهينانى ئىنتەرنېت. چىاوازى كۇنفرانسى كۇمپيوتەر لەگەل پۇستى ئەلەكترۇنىدا ئەوھىيە كە كۇنفرانسى كۇمپيوتەر لە كاتى راستەقىنەدا **real-time** روو دەدات. واتا ئەو خەلكانە پەيوەندىيەكەيان لە يەك كات دايە (پەيوەندىكى زندىيە)

گرنگ نىبە برادەرەكانت چەن
دوورن و لە كوى دەژىن –
دەتوانىت لەگەلباندا بدوئىت!

برۇگرامى كۇنفرانسى كۇمپيوتەر وەك **Netscape Instant Messenger, Internet
Replay Chat (IRC), MSN Messenger Service**

بەيوەندىكى كۇنفرانس

دەتوانى بەيوەندىكى كۇنفرانس بكنەت بە بەكارهينانى برۇگرامى نامەبەر **MSN**

Messenger

فېركدنەكانى خوارو بەكاربەينە، بە جۇرى ئەو رۇئىمەى كە بەكارى دەھىنيت لەسەر كۇمپيوتەر كەت،
ويندۇز 98 Windows 98 و بەرزتر، يان ويندۇز 95 Windows 95.

ويندۇز 98 Windows 98 و بەرزتر

ئەگەر ويندۇز 98 Windows 98 بەكاردەھىنيت ئەم ئايكنەى icon خوارو دەھىنيت لە سەر

شريتى ئامبەرەكان toolbar Messenger

☐ كرتەيەك بكنە لەسەر ئەو ئايكنەى icon و شاشەكە داواى ئىمزاى چونەزورەوہت **sign in**

لئ دەكات. كرتەيەك بكنە لەسەر لىنكەكە link ئەو پەنجەرەبەى خوارو دەردەكەوئىت :

Sign in to Passport - MSN Messenger Service

Sign-in name: johnbrown537@hotmail.com

Examples: name_123@hotmail.com
myname@msn.com
example@passport.com

Microsoft Passport

Don't have a Passport?
[Get one here](#)

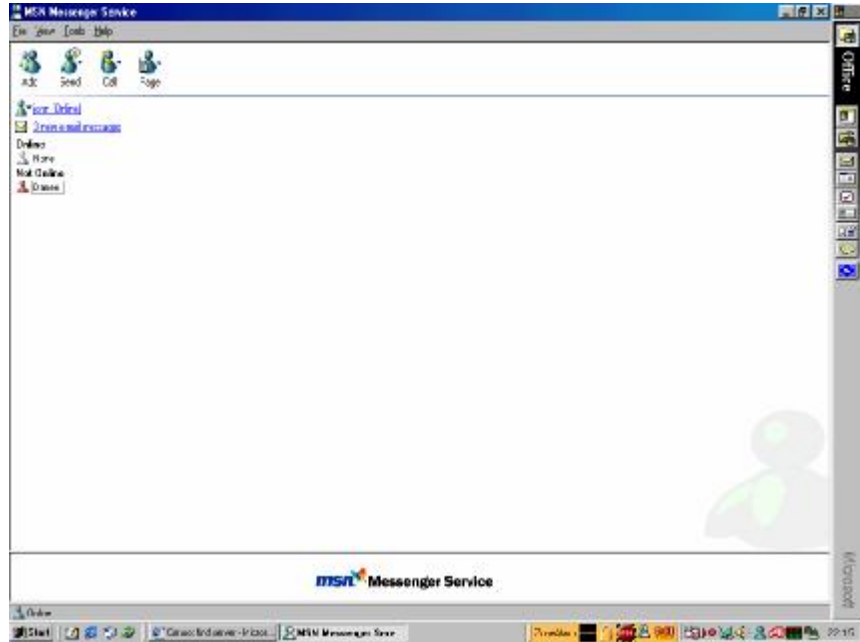
Password: [ ]

Remember my name and password on this computer

[Forgot your password?](#) [OK] [Cancel]

- ناوی ئىمزاى چۈنەن ئۆرۈۋە بۇ ناو ھۆت مەيل **Hotmail sign-in name** بنوسە
(ئەمە گەر خۇى نەنوسرا بىت) ۋەھروھا ۋوشەى نھىئى **Hotmail password** بنوسە
و كرتەيەك **click** بكة لەسەر **OK**.

شاشەى سەرەكى پروگرامى نامەبەر **MSN Messenger** دەرەكە ۋىت :

بەكارھىنەرى ۋىندۆز 95

دەبىت پروگرامى نامەبەر **MSN Messenger** دا بگىت لە ئىنتەرنىتە ۋە بۇ ناو كۆمپىوتەرەكەت.

- ئەم ناھىشانە **www.msn.co.uk** بنوسە و دەست بنى بە دەگمەى **Enter** بۇ
چون بۇ سەر لاپەرەكە.

- كرتەيەك **Click** بكة لەسەر لىنكى **link download MSN Messenger Service** لای راستى شاشەكەت.

- كە لاپەرە نۆيكە دەرەكە ۋوت كرتەيەك **click** بكة لەسەر **Download now!**

- كرتەيەك **click** بكة لەسەر **Start Download** دواى ئەۋە كرتەيەك بكة لەسەر
run this program from current location دواى ئەۋە بۇ ھەمو
پرسىارەكان بە **Yes** ۋلام بەرەۋە.

حسابی hotmail ھەيە، لە بەشى پېشودا داتەمەززانوھ. داگرتن تەنھا 3 وردگەى پي دەچيٲت.

مەرجەكان بەكارھيٲنان بخويٲنەرەوھ و كرتەيەك بكە لەسەر **I accept** (من قايلم)

لەسەر ھەمو لاپەرەكان.

ٲيستا دەبيٲت پەنجەرەى window نامەبەر **MSN Messenger** ببينيٲ وەك ٲەو پەنجەرەى سەرۆ.

ھەمو بكارھيٲنەرەكان

ٲيستا دەبيٲت لاپەرەى نامەبەر **MSN Messenger** ببينيٲ

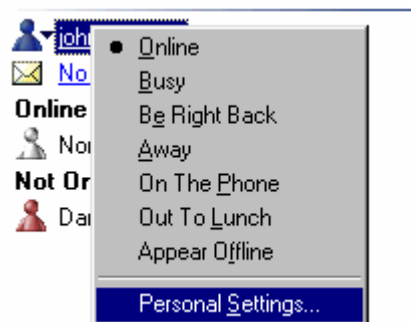

ناوى خۆت دەردەكەويٲت و لە تەنيشتيەوھ ووشەى (Online)

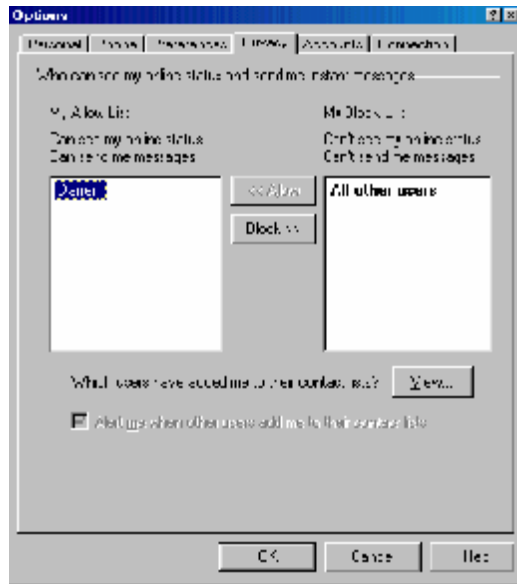
ٲيستا دوگمەى راستى مشكۆلەكەت mouse بەكار دەھيٲنيٲت و چوارچيۆھيەك دەردەكەويٲت وەك ٲەو ويٲنەى خوارۆ.

كرتەيەك بە دوگمەى راستى مشكۆلەكەت بكە لە سەر ناوى خۆت، دواى ٲەوھ

Personal Settings ھەليٲرە

ئەم پەنچەره يەي خوارو دەردەكە وئيت :

□ ھەمو بەکارھېنەرەکان ھەلپىزىرە و کرتەيەك بکە لە سەر دوگمەي **Block** (مەھيلە)

بەمە دلتيا دەبيت كە خەلكى تر ئەوانەي رژيمەكە بەكار دەھينن بە تۆ نازانن
 كەوا لە سەر تۆرپت **online**. گەر بتەويت خەلكى تر بتبينت, ناوەکانیان
 دەبيت بخەيتە لیستەي هيشتن **My Allow list**.

□ کرتەيەك **Click** بە مشكۆلەكەت بکە لە سەر **OK**

ئىستا دەتوانيت مامۆستاکەت و چەند برادەريکت بخەيتە ناو لیستەكەي خۆتەو.

□ کرتەيەك بکە لە سەر دوگمەي **Add** (بخەرەسەر) لە سەروى

لاپەرەكەدا.

□ لە ئارەزوويستا option ھەلپىزىرە بە ناونيشانى پۆستی ئەلەكترونى **email address**

يان بە ناوى ئيمزای چونه ژورەو **sign-in name** و کرتەيەك بکە لە سەر .

فیرکەرەکانی instructions سەرتۆر online بەکاربەينە.

ئاموزگارى

لە بېرت بېت لە ئارەزوويستی تايبەتمەندىتيدا **Privacy Options** ,
 بپه لپت خەلك لە لیستەي هيشتندا بېت **My Allow list**

كە كەسيكت خستە ناو نامەبەر **MSN Messenger Service** ناوەكەي دەردەكە وئيت ئايە

لە سەر تۆرە **Online** يان لە سەر تۆرە نيە **Not Online**

□ كە كەسىك لە سەر تۆر بۇو **online** كرتەيەك بكة بە دوگمەى راستى مشكۆلەكەت mouse لە سەر ناوى و **invite** ھەلبۇئىرە (بانگ كردن)

ئىستا دەبىت لە بەشى قسەكردنا **chat** بىت. پەنجەرەكە كارىگەرى نامەبەر **Instant Messenger** لە سەرۋە پىشان دەدات .

□ كرتەيەك بكة لەسەر **Invite** (بانگ كردن) و **Start Netmeeting** ھەلبۇئىرە. ئەم پەنجەرەيەى خوارو دەرەكەوئىت :

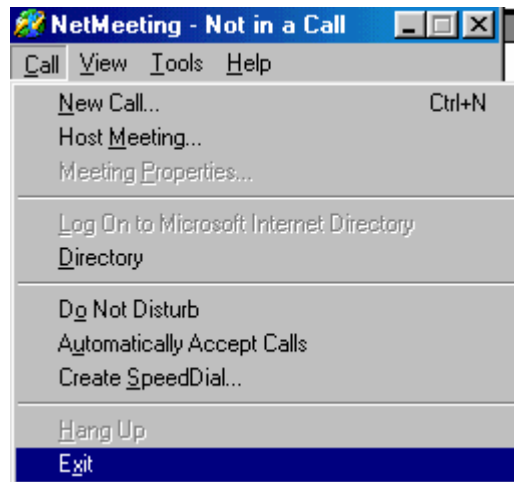
ئىستا دەتوانىت لە چوارچىۋەكەدا بنوسىت و دەست بنى بە دوگمەى **Enter** بۇ ناردنى نامەكە. ناردنى نامە لە **chat** (قسەكردندا) يەكسەرىە و دەبىنرئىت لە لايانى ھەمو كەسىكەۋە لەو كۆبۈنەۋەدا.

ۋەرگرتنى پەيوەندى كۇنفرانس

كە پەيوەندىەكى كۇنفرانس بۇ دىت. لىت دەپرسىت پەيوەندىەكە ۋەرگىرىت و قايىل بىت □ دواى قايىل بوون بە ۋەرگرتنى پەيوەندىەك لە كەسىكەۋە كە دەيناسىت. دەتوانىت يەكسەر دەست بكةىت بە قسەكردن.

دەرچون لە پەيوەندى بە شىۋەيەكى راست

□ بۇ كۇتايى ھىنان بە پەيوەندىەك كرتەيەك بكة لەسەر **Call** و دواى ئەو **Exit** ھەلبۇئىرە.

چالاقى 7

تېيىنى : ئەم چالاقىيە برىتتېيە لە كۆبونەوئەيە لەگەل مامۇستاكەى خۇتا (فېرېون لە دورەو) . رۇژىك و كاتىك رىك بخە لەگەل مامۇستاكەتا بۇ ئەوئەى بتوانىن ئەم بەشە تەواو بىكەيت.

1 سەعات

لە كوتايى ئەم چالاقىيەدا ، زانباراي كۆدەكەيتەوئە دەربارەى جى بەجى كىردنى ئەم بىنچىنانەى خوارەو:

- 3.1.1 پىشاندانى و تىگەپىشنتى بىرۇكەى كۇنفرانس لە سەر كۇمپىوتەر
- 3.1.3 پەيوئەندى كىردنى كۇنفرانس
- 3.1.4 وەرگىرتنى پەيوئەندى كۇنفرانس
- 3.1.5 دەرچون لە پەيوئەندى بە شىئەيەكى راس

□ باسى بىرۇكەى كۇنفرانس لە سەر كۇمپىوتەر **desktop conferencing** بىكە . جىاوازيان لەگەل پۇستى ئەلەكترۇنى دا **email** چىيە ؟ ئاسانكارىەكانى كۇنفرانس لە سەر كۇمپىوتەر **desktop conferencing** چىيە ؟ چەند رستەيەك بىنوسە .

بەلكەى 3.1.1

□ بەيوئەندىيەكى كۇنفرانس بىكە لەگەل مامۇستاكەتا بە بەكارهئىنانى قسەكردن **Chat** ئەم بەشانەى خوارو تەواو بىكە . بە مامۇستاكەت بلى بۇ ئەوئەى پىروانامەيەى خواروئەت بۇ ئىمزا بىكات لە فايەلەكەدا .

بەلگە 3.1.3 ۋە 3.2.1

رۇژى بەيۋەندى كۇنفرانس _____

بەيۋەندىيەكى كۇنفرانس كرا بۇ من لە رۇژى دىارى كراوى سەرودا بە بەكارھىننى قسە كرن **Chat**
بە پروگرامى نامە بەر **MSN/Netmeeting**

ئىمزا _____ (مامۇستا) رۇژ _____

لە گەل مامۇستاكە تا رىكى بخە كە پەيۋەندى كۇنفرانس بۇ بكات بۇ ئەۋەى داۋاى پەيۋەندى كرنىت
بۇ بىت. بە مامۇستاكەت بلى بۇ ئەۋەى پرونامە يەى خواروہت بۇ ئىمزا بكات لە فائىلە كە دا.

بەلگە 3.1.3 ۋە 3.2.1

رۇژى بەيۋەندى كۇنفرانس _____

بەيۋەندىيەكى كۇنفرانس كرا بۇ (ناۋى قوتابىيە كە) _____ لە رۇژى دىارى
كراوى سەرودا بە بەكارھىننى قسە كرن **Chat** بە پروگرامى نامە بەر **MSN/Netmeeting**

ئىمزا _____ (مامۇستا) رۇژ _____

باسى بكة چۇن دەردچىت لە پەيۋەندى كۇنفرانس بە شىۋە يەكى راست.

بەلگە 3.1.5

به كارهيئاننى كۇنفرانس له سهر كۇمپيوتهر - رهوشت

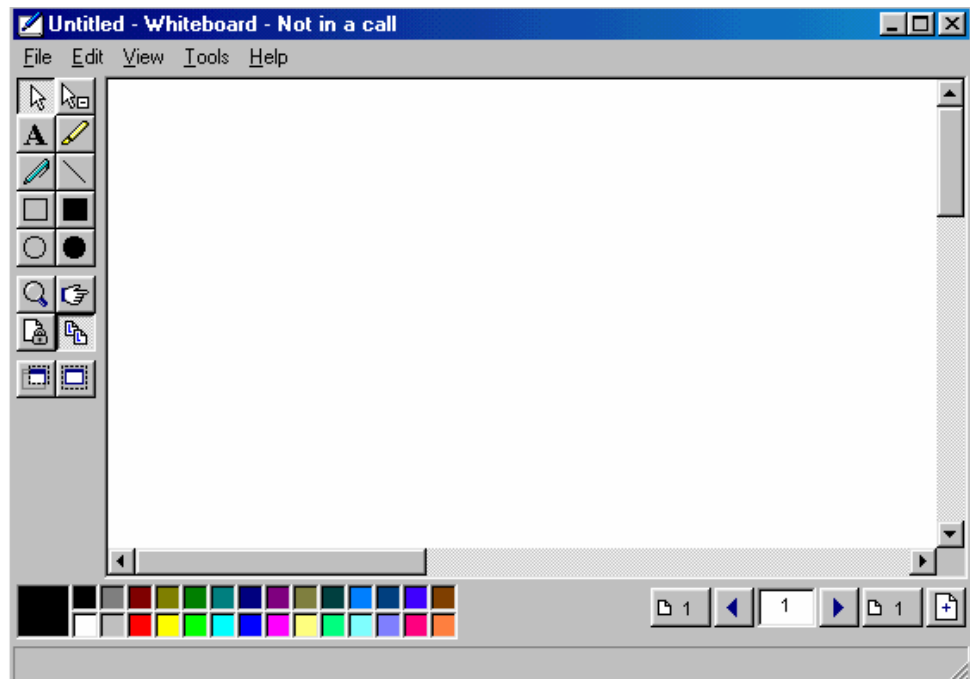
به كارهيئاننى فايلى ووشه و ويئنه

كه په يوهندى كۇنفرانس Netmeeting به كاردههينن، ده توانن له جاتى قسه كردن Chat ده توانن ته ختهى سپى Whiteboard به كار نهينن.

كرتەيەك بکە لە سەر
نایكەنى ته ختهى
سپى
Whiteboard

ته ختهى سپى Whiteboard دهيه لئيت نوسراو text و نه نديشه ويئنه drawings به شدارى بکهن.

□ له جارى داها تودا كه له په يوهندى كۇنفرانس conference call ته ختهى سپى whiteboard بکهره وه و شتيك بکيشه. گهر بته ويئت نوسراويشى text بخه يته سهر

دوگمى A به کاربهيڻه که لای چه په . وهك چوارچيويهى نوسراو text box خوی دهنويښت .

پاراستنى فايلى نوسراوهو text و نهنديشهويښهى image به شداريکەر بۆ پاراستنى فايلى قسه کردن chat يان تهختهى سپى whiteboard کرته يهك بکه له سهر File له سهرهوى په نجه ره که دا و پاراستن وهك Save As هه لېږږه . فايله کان بپاريزه بۆ درايښى drive C (هارد ديسك) يان بۆ درايښى A فلويى ديسك floppy disk .

گواستنهوى فايلى بۆ نهو به کارهينيښه رانهى که له په يوه نديدان connected users که له په يوه ندى کونفرانس Netmeeting ده توانيت فايلى بڼيريت بۆ هه مو نهو که سانهى که له په يوه نديان له کوبونه وه که دا .

□ کرته يهك Click بکه له سهر نايکنى icon گواستنهوى فايلى Transfer Files له په نجه رهى Netmeeting

په نجه ره يه کى نوى دهرده که وپت .

□ فايلى File هه لېږږه و دواى نهوه Send a File . نهو فايلى ده ته وپت بينيريت ديارى بکه .

سه لماندننى ناردنى فايلى که دهرده که وپت .

□ کرته يهك بکه به سهر Chat و له وهى فايلى که ت بۆ ناردوه بېرسه نايه فايلى که ي پيگه يشتهوه .

نهمه ريگايه کى باشه بۆ ناردنى نو فايلا نهى قه باره که يان گه وره يه له سهر نينته نيښت , له بهر نه وهى سنور 1 ميگابايت , نهم سنوره له پروگرامى Netmeeting نيه .

چالاکى 8

1 سەعات

تىبىنى : ئەم چالاکىيە برىتېيە لە كۆبونەۋەيە لەگەل مامۇستاكتە تا\برادەرەكتە تا. رۇژ و كات رىك بىخە لەگەل مامۇستاكتە تا\برادەرەكتە تا بۇ تەۋاۋى كىردنى ئەم چالاکىيە

لە كوتايى ئەم چالاکىيە دا , زانىرياي كۆدەكتە يتەۋە دەربارەى جى بەجى كىردنى ئەم بىنچىنانەى خوارەۋە :

- باسى ئەندىشەۋىنەى image بەشدارىكەر لەگەل ئەۋ بەكارهينەرەنەى كە لە پەيوەندىدان
- 3.2.3 پاراستنى فایلى نوسراۋە text و ئەندىشەۋىنەى image بەشدارىكەر
- 3.2.4 گواستەۋەى فایلى بۇ بەكارهينەرەكتە كە لە پەيوەندىدان **connected users**

□ بەيوەندىيەكى كۇنفرانس بىكە لەگەل مامۇستاكتە تا بە بەكارهينەنى نامەبەر MSN Messenger Service دواى ئەۋەى چۈنە سەر تۇر Netmeeting ھەلبۇتۇرە.

□ بىرۇ بۇ ناۋ قسەكردن Chat . دواى چەند رستەيەكى قسەكردن فایلەكە file بىپارىزە بە save و چاپى قسەكانتان بىكە . بەلگەى 3.2.3 لە سەرەۋەى لاپەرەكە بنوسە , لاپەرەكە كون بىكە و بىخەرە ناۋ فایلەكت , دواى ئەم لاپەرەيە . (گەر بتەۋىت دەتوانىت بەيوەندى كۇنفرانسىەكە بىكەى لەگەل برادەرىكى خۇتا بەلام دەبىت چاپى قسەكانتان بىكەى .

□ بەيوەندىيەكى كۇنفرانس تر بىكە لەگەل مامۇستاكتە تا\برادەرەكتە تا بە بەكارهينەنى نامەبەر MSN Messenger Service دواى ئەۋەى چۈنە سەر تۇر Netmeeting ھەلبۇتۇرە . بىرۇ بۇ ناۋ قسەكردن Chat

□ دواى چەند رستەيەكى قسەكردن فایلەكە file بىپارىزە بە save و چاپى قسەكانتان بىكە . . بەلگەى 3.2.3 لە سەرەۋەى لاپەرەكە بنوسە , لاپەرەكە كون بىكە و بىخەرە ناۋ فایلەكت , دواى ئەم لاپەرەيە .

ئىستا دەبىت 2 لاپەرەى چاپىراۋت قسەكانت chat ھەبىت .

□ بىرۇ بۇ تەختەى سىي Whiteboard ئەندىشەۋىنەيەكى image مالىكى بىنچىنەيى بىكىشە . بە بەكارهينەنى نوسراۋ text لە تەختەى سىي Whiteboard , چەند

تېيىنىيەك بنوسە دەربارەى كېشەكەت.

□ **Save the file.** دۇنيا بە كە مامۇستاكەت\برادەرەكەت ھەرۈھا چەند تېيىنىيەكى

تېدا بنوسن و فايەكە بپارېزە.

□ چاپى تەختەى سېپەكە **Whiteboard** بكە، بەلگەى 3.2.3 لە سەرەوہى لاپەرەكە

بنوسە، لاپەرەكە كون بكە و بيخەرە ناو فايەكەت، دوای ئەم لاپەرەيە .

□ ئېستا پەلەمېك بکېشە.

□ بە بەكارھېنانى نوسراو **text** لە تەختەى سېى **Whiteboard** ، چەند تېيىنىيەك بنوسە

دەربارەى كېشەكەت. دۇنيا بە كە مامۇستاكەت\برادەرەكەت ھەرۈھا چەند تېيىنىيەكى تېدا بنوسن.

□ فايەكە بپارېزە. چاپى تەختەى سېپەكە **Whiteboard** بكە، بەلگەى 3.2.3 لە

سەرەوہى لاپەرەكە بنوسە، لاپەرەكە كون بكە و بيخەرە ناو فايەكەت، دوای ئەم لاپەرەيە.

ئېستا دەبېت 2 لاپەرەى تەختەى سېپت **Whiteboard** چاپكراوت ھەبېت.

□ فايلىك بنېرە بۇ مامۇستاكەت\برادەرەكەت. ھەر بەلگەنامەيەكى وۇرد بېت **word**

document

□ باسى بكە چۇن دەتوانيت فايىل بنېريت بۇ خەلك لە كۇبونەوہدا **meeting**

بەلگەى 3.2.4

ئەم كۆرسە كوردنيت ئامادەى كردوه

<http://www.ekurd.net>